

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

SITUAČNÍ A VÝHLEDOVÁ ZPRÁVA LÉČIVÉ, AROMATICKÉ A KOŘENINOVÉ ROSTLINY

2018

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

ZDROJE INFORMACÍ, ZPRACOVATELÉ PODKLADŮ:

ČESKÝ KMÍN, z.s., Maleč

Český modrý mák, z.s., Červený Újezd

Český statistický úřad, Praha

Ministerstvo zemědělství, Praha

Ministerstvo zdravotnictví, Praha

PELERO CZ z. s., Brno

Projekt Partnerská síť v oblasti speciálních plodin www.pssp.cz

Projekt TRADITIONAL AND WILD: Obnovení tradice udržitelného sběru planých rostlin ve střední Evropě

Štatistický úrad SR, Bratislava

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský, Brno

Ústav zemědělské ekonomiky a informací, Praha

Odbor zemědělských komodit MZe

Odborná redaktorka:

Ing. Viola Kozderová, MZe

Ředitel odboru zemědělských komodit:

Ing. Petr Jílek, MZe

Autor fotografie:

SeDmi/Shutterstock.com

Autorka touto cestou děkuje za spolupráci všem zpracovatelům podkladů.

Situační a výhledové zprávy jsou pro všechny zájemce z řad studentů, pedagogů odborných škol a podnikatelských subjektů a dalších k dispozici v budově Ministerstva zemědělství.

Dále jsou rovněž k dispozici na stránkách: www.eagri.cz, navigace – zemědělství, rostlinné komodity, léčivé, aromatické a kořeninové rostliny – situační a výhledové zprávy.

Vydalo: Ministerstvo zemědělství, Těšnov 65/17, 110 00 Praha I

Internet: www.eagri.cz, e-mail: info@mze.cz

ISBN 978-80-7434-472-5, ISSN 1211-7692, MK ČR E 11003

Tisk: Ústav zemědělské ekonomiky a informací, www.uzei.cz

SITUAČNÍ
A VÝHLEDOVÁ
ZPRÁVA
LÉČIVÉ, AROMATICKÉ
A KOŘENINOVÉ
ZELENINY

PROSINEC
2018

OBSAH

Úvod	3
Souhrn	3
Zásahy státu a opatření EU u komodity LAKR	4
Regulace podnikání a obchodu uvnitř EU	4
Základní právní předpisy České republiky související se zahraničním obchodem	5
Vnější obchodní politika EU	5
Daňová politika.	6
Dotační politika v rámci Společné zemědělské politiky EU.	6
Přímé platby - jednotná platba na plochu zemědělské půdy (SAPS)	6
Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova 2014–2020 (EAFRD)	7
Národní podpory (STATE AID)	8
Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond (PGRLF).	9
Národní program podpory potravin – KLASA, Regionální potravina.	11
Evropská politika kvality v oblasti zemědělství – systém chráněných zeměpisných označení a označení původu, zaručené tradiční speciality	11
Kontrola jakosti LAKR	12
Právní předpisy ČR vztahující se ke komoditě LAKR	13
Právní předpisy z oblasti zemědělství a potravinářství	13
Právní předpisy z oblasti životního prostředí.	16
Právní předpisy z oblasti léčivých přípravků a návykových látek	17
Některé další související předpisy právního řádu ČR.	18
Spolupráce státní správy a odborné praxe v oblasti LAKR	19
Světový a evropský trh	20
Produkce LAKR v ČR	23
Pěstování LAKR v ČR	23
Ekologická produkce LAKR v ČR	26
Sběr léčivých rostlin v ČR	27
Cenový vývoj.	28
Osivo, sadba a genové zdroje LAKR	28
Průběh vegetace LAKR v roce 2018	29
Zahraniční obchod s LAKR v ČR.	31
Zahraniční obchod s kořením	31
Zahraniční obchod s léčivými rostlinami	34
Produkce a zahraniční obchod s kmínem v ČR.	35
Přílohy	43
Důležité kontakty.	45

ÚVOD

Předkládaná situační a výhledová zpráva Léčivé, aromatické a kořeninové rostliny (SVZ LAKR), má za cíl popsat souhrnně produkci léčivých, aromatických a kořeninových rostlin v České republice (LAKR). Dále pak předložit odborné veřejnosti ucelený přehled o postavení sektoru LAKR v tuzemském, evropském i světovém prostředí, včetně představení legislativního zázemí v rámci společné zemědělské politiky EU i zemědělské politiky ČR. SVZ LAKR je vydávána Ministerstvem zemědělství (MZe) obvykle ve dvouletém cyklu. Tato SVZ LAKR navazuje na SVZ z roku 2014.

V rámci sektoru LAKR se v ČR pěstuje a zpracovává více než 30 rostlinných druhů s velmi rozdílným rozsahem pěstování a využití. Z těchto cca 30 druhů se využívá produkce kořenů, natí, listů, květů a květenství, plodů a semen. Sestavení odpovídajícího přehledu je proto velmi obtížné. Informační zdroje jsou s ohledem na různé způsoby zpracování a využívání (farmacie, potravinářství, krmivářství, vývoz izolace obsahových látek) nejednotné a proto problematické.

SVZ jsou k dispozici na internetové adrese <http://eagri.cz/>, navigace – zemědělství, rostlinné komodity, léčivé, aromatické a kořeninové rostliny, situační a výhledové zprávy.

SOUHRN

LAKR představují významnou součást lidské historie. Tradice získávání z přírody i účelového pěstování LAKR a používání má hluboké kořeny. V současnosti zažívá tato tradice renesanci, obzvláště ve vyspělé civilizaci. Světová i tuzemská produkce LAKR je tak určena nejen poptávkou po množství LAKR ve velké širší používaných rostlinných druhů, ale i požadavkem na zajištění kvality pěstovaných a sbíraných LAKR, včetně znalosti jejich původu.

Hlavním trendem tuzemské produkce LAKR je právě zajištění kvality, a to stanovením a zavedením správné pěstitelské praxe včetně posklizňové úpravy a skladování v konvenčním i ekologickém zemědělství. Další trendy jsou určovány poptávkou zpracovatelů a spotřebitelů LAKR. Poptávka ovlivňuje druhové složení pěstovaných LAKR, rozsah jejich pěstování i podobu finálního produktu. Stále nabývá na významu produkce živých rostlin, pěstování zeleného koření – hrnkovaných či kontejnerovaných „bylinek“, které jsou určeny k přímé spotřebě ne k dalšímu pěstování.

Pěstování LAKR v ČR prochází obdobími rostoucího zájmu pěstitelů a zpracovatelů ale i útlumu, která se s jistou pravidelností střídají. Lze také vysledovat přesun zájmu o pěstování určitých rostlinných druhů, jehož příčinou je příležitost odbytu u zpracovatele. Po vrcholu pěstování LAKR v roce 2011, kdy rozloha LAKR dosáhla 8 588 ha, rok 2017 představoval meziroční nárůst o 41 %. Dle ČSÚ v tomto roce byly LAKR pěstovány na 7 457 ha. V roce 2018 se plochy opět zvýšily a to na 8 554 ha, tj. meziroční nárůst o 15 %.

Nejvýznamnějšími komoditami sektoru byly v letech 2017 a 2018 ostropestřec mariánský, který se stává strategickou komoditou, dále pak mák setý (jako surovina pro farmaceutické zpracování) a kmín kořený. Dlouhodobě se pěstuje na stejných plochách námel (vřeckaté stádium paličkovice nachové). Podle generálního ředitelství cel (GŘC) se od roku 2016 plochy sklizně máku snižují. V roce 2017 se sklídilo 29 076 ha máku, z toho makoviny pro další zpracování 2 524 t, tj. meziroční pokles o 15 %. V roce 2018 bylo sklizeno o 13 % máku méně, tj. 24 773 t. Makovina se v současné době nevyváží. Plochy kmínu poklesly v roce 2017 na 4 125 ha, v roce 2018 byly plochy navýšeny o 13,6 % a to na 4 685 ha.

V posledních letech se zvyšuje zájem pěstování LAKR v ekologickém zemědělství (EZ). V roce 2016 bylo 53 farem pěstujících LAKR v EZ s výměrou zemědělské půdy 979 ha. V roce 2017 se počet těchto farem navýšil na 78 s výměrou pěstování LAKR v EZ 1 803 ha, což představuje meziroční nárůst plochy o 84 %.

Bilance zahraničního obchodu LAKR, tj. komodit koření i skupiny rostlin pro voňavkářství a farmacii, dosahuje od roku 2011 záporných hodnot. Významnou exportní komoditou ČR s kladnou bilancí zahraničního obchodu je kmín.

ZÁSAHY STÁTU A OPATŘENÍ EU U KOMODITY LAKR

Regulace podnikání a obchodu uvnitř EU

V rámci Evropské unie, jejímž členem se od 1. 5. 2004 stala i Česká republika, nejsou pro pohyb zboží stanovena žádná cla ani kvóty. Pro dovozy zboží ze zemí, které nejsou součástí ES, platí společný celní sazebník.

Vzhledem k neexistenci hraničních kontrol a celního řízení mezi státy EU vznikla povinnost evidovat daňové a statistické údaje. Nesplnění této povinnosti je sankcionováno. Statistikou vnitřního obchodu se zabývá systém **INTRASTAT** (informace na www.czso.cz).

Systém Intrastat je povinný pro všechny členské státy EU, není však jednotný v oblasti sběru prvotních údajů (např. ve formě výkazu, v organizačním zabezpečení, v rozlišení obchodních transakcí, ve sběru některých údajů a způsobu jejich vykazování, ve výši prahů pro vykazování apod.).

Povinnost vykazovat data pro Intrastat v ČR může vzniknout jen osobám (právníkům i fyzickým) registrovaným nebo identifikovaným v ČR k DPH, tj. osobám, kterým finanční úřad přidělil DIČ. **Zpravodajskými jednotkami** se mohou stát nejen tzv. plátcí DPH, včetně zastupujících členů skupin spojených osob registrovaných DPH jako skupiny v souladu s ustanovením § 5a až 5c zákona o DPH, ale i právnické osoby, jako jsou např. veřejnoprávní instituce, státní orgány, orgány samosprávy a jiné, které jsou podle zákona o DPH osobami identifikovanými k dani. Povinnost vykazovat data pro Intrastat může vzniknout také zpravodajským jednotkám, které jsou osobami registrovanými k DPH současně v ČR v jiném členském státě a v ČR nemají své sídlo, místo podnikání nebo provozovnu, nebo i zahraničním osobám s daňovou povinností k DPH v ČR, pokud se registrovaly k DPH a DIČ jim přidělil Finanční úřad pro Prahu I. Místně příslušným celním úřadem pro odevzdávání výkazů pro Intrastat i pro registraci k elektronickému předávání těchto výkazů je pro tyto zpravodajské jednotky Celní úřad pro hlavní město Prahu.

Práh pro vykazování je limit hodnoty odeslaného nebo přijatého zboží, který činí od **1. ledna 2019 12 mil. Kč** fakturované hodnoty zboží odeslaného do jiného členského státu EU i přijatého z jiné členské země EU.

Základní nařízení Evropské unie

- a) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 638/2004, o statistice Společenství obchodu se zbožím mezi členskými státy a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 3330/91, ve znění nařízení EP a ER (ES) č. 222/2009,
- b) Nařízení Komise (ES) č. 1982/2004, kterým se provádí nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 638/2004, o statistice Společenství obchodu se zbožím mezi členskými státy a o zrušení nařízení Komise (ES) č. 1901/2000 a (EHS) č. 3590/92,
- c) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 952/2013, kterým se stanoví celní kodex Unie, včetně prováděcích nařízení č. 2015/2446, 2015/2447 a 2016/341,
- d) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 450/2008, kterým se stanoví celní kodex Společenství (Modernizovaný celní kodex),
- e) Nařízení Rady (EHS) č. 2658/87, o celní a statistické nomenklatuře a o společném celním sazebníku, ve znění pozdějších předpisů,
- f) Příloha č. I Nařízení Rady (EHS) č. 2658/87 ze dne 23. července 1987 o celní a statistické nomenklatuře a o společném celním sazebníku – prováděcí nařízení Komise (EU) č. 1602/2018,
- g) Nařízení Komise (EU) č. 1106/2012, kterým se provádí nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 471/2009, o statistice Společenství týkající se zahraničního obchodu se třetími zeměmi, pokud jde o aktualizaci klasifikace zemí a území,

- h) Nařízení Komise (EHS) č. 2454/93, kterým se provádí nařízení Rady (EHS) č. 2913/92, kterým se vydává celní kodex Společenství, v platném znění,
- i) Směrnice Rady 2006/112/ES o společném systému daně z přidané hodnoty.

Základní právní předpisy České republiky související se zahraničním obchodem

- Zákon č. 242/2016 Sb., celní zákon,
- Zákon č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů,
- Vyhláška č. 285/2012 Sb., o územních pracovištích celních úřadů, která se nenachází v jejich sídlech,
- Nařízení vlády č. 244/2016 Sb., k provedení některých ustanovení celního zákona v oblasti statistiky ve znění nařízení vlády č. 323/2018 Sb.,
- Sdělení Českého statistického úřadu č. 420/2017 Sb., o stanovení Seznamu vybraného zboží a doplňkových statistických znaků,
- Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.

Vnější obchodní politika EU

EU je celní unií vytvořenou v souladu s pravidly WTO. EU má společný celní kodex a společný celní sazebník. Pro dovozce je celní sazebník v podobě tzv. **TARIC** (Integrovaný tarif Evropského společenství, vydávaný v souladu s nařízením Komise EHS č. 2658/87), elektronická podoba na adrese: http://ec.europa.eu/taxation_customs/dds2/taric/taric_consultation.jsp?Lang=cs&redirectionDate=20110215 nebo na adrese www.celnisprava.cz/cz/aplikace a 1x ročně je vydáván v Úředním věstníku EU.

Česká republika jako členský stát EU participuje na **bilaterálních dohodách, které má EU uzavřeny s mimounijními zeměmi (tzv. třetími zeměmi)**. Formy těchto dohod jsou různé a postihují různé úseky a úroveň spolupráce. Většina z nich obsahuje část týkající se buď obchodu se zemědělskými a potravinářskými výrobky, nebo spolupráce v oblasti zemědělství. Nejčastějším typem dohod jsou **dohody asociční (AA)**, které zakládají přidružení (obvykle včetně vytvoření zóny volného obchodu – FTA) a jsou uzavírány se zeměmi, které buď hodlají vstoupit do EU, nebo chtějí mít s EU velmi úzké obchodní vztahy (např. Moldavsko, Gruzie, Srbsko, Ukrajina atd.).

Jednou z forem **dohod o volném obchodu (FTA)**, které poskytují preferenční obchodní koncese za účelem postupného uvolnění obchodu, jsou **dohody o volném obchodu (DCFTA)**, jejichž podoba v poslední době nabývá formy **prohloubené a komplexní dohody**.

Významnou oblastí, kde má EU sjednány dohody typu zóny volného obchodu je oblast Středomoří EUROMED (Maroko, Palestinská území, Tunisko, Jordánsko, Libanon, Egypt, Alžírsko, Izrael, Sýrie).

Neméně využívanou smluvní základnou pro spolupráci se zeměmi, kterým EU poskytuje různé formy pomoci za účelem jejich rozvoje, jsou **dohody o partnerství a spolupráci (PCA)** a **dohody o hospodářském partnerství (EPA)**. V rámci těchto dohod může EU poskytnout partnerským třetím zemím **autonomní obchodní preference (ATP)**, umožňující bezcelní přístup jejich zboží na unijní trh (např. Moldavsko, autonomní kvóty pro hroznové víno, jablka a švestky).

Existují i samostatná obchodní ujednání o obchodu s některými zemědělskými výrobky. Privilegované jsou vztahy s geograficky a historicky nejbližšími partnery, tzn. se členskými státy Evropského sdružení volného obchodu (ESVO), které zahrnuje Švýcarsko, Norsko, Island a Lichtenštejnsko.

Neméně důležitá z hlediska zemědělských komodit je dohoda o spolupráci se skupinou afrických, karibských a tichomořských rozvojových zemí (**ACP**). Významné jsou rovněž preferenční dohody s Tureckem, Izraelem, dále dohody s Čínou, Chile, Makedonií, Mexikem a Mongolskem.

S vyspělými mimoevropskými zeměmi, jako je Austrálie, Kanada, Japonsko, Korejská republika, Hongkong, Tchaj-wan, Nový Zéland, Singapur a USA, probíhá obchod EU na základě smluvních celních sazeb. Na některé vybrané zemědělské výrobky existují komoditní preferenční ujednání.

Pro úplnost je třeba zmínit, že za stanovených podmínek je možné partnerům poskytnout **jednostranné (autonomní) preference**, obvykle v podobě snížení, resp. odstranění celních sazeb. EU této možnosti využívá ve vztahu vůči rozvojovým a nejméně rozvinutým zemím podle Všeobecného systému preferencí zemím západního Balkánu, zemím Východního Partnerství, 20 zámořským zemím a územím, s nimiž mají Dánsko, Francie, Velká Británie a Nizozemsko zvláštní vztahy.

Daňová politika

Zákonem č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů, jsou upraveny daně na zboží, nemovitosti a služby za podmínek stanovených tímto zákonem. Od 1. 1. 2013 došlo ke zvýšení snížené sazby DPH ze 14 % na 15 % a základní sazba daně z 20 % na 21 %. Snížené sazby DPH (tj. 15 %) podléhají potraviny, krmiva, rostliny a semena mj. **z kapitoly 9** celního sazebníku, tzn. **káva, čaj, maté a koření, a kapitoly 12**, tzn. olejnatá semena a olejnaté plody; různá zrna, semena a plody; **průmyslové nebo léčivé rostliny**; sláma a píce.

Dotační politika v rámci Společné zemědělské politiky EU

Hlavní podpůrné programy realizované v roce 2018:

- Přímé platby – jednotná platba na plochu zemědělské půdy
- Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova - Program rozvoje venkova
- Národní podpory
- Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond PGRL
- Národní program podpory potravin KLASA, Regionální potravina
- Systém chráněných zeměpisných označení a označení původu EU značení

Přímé platby - jednotná platba na plochu zemědělské půdy (SAPS)

Konkrétní podmínky poskytnutí této platby jsou uvedeny v NV č. 50/2015 Sb. Žadatel o tuto platbu musí být od roku 2015 aktivním zemědělcem podle čl. 9 NEPR (EU) č. 1307/2013 a současně zemědělským podnikatelem ve smyslu § 2e - 2ha zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství. Další důležitou podmínkou je dodržení minimální výměry, která činí v součtu všech dílů půdních bloků (DPB) v žádosti nejméně 1 ha. Dotčené DPB musí být vedeny na žadatele v Evidenci využití půdy podle uživatelských vztahů (tzv. LPIS) nejméně od data podání žádosti do 31. srpna kalendářního roku, ve kterém žádá o platbu.

Poskytnutí SAPS je mimo jiné podmíněno řádným obhospodařováním zemědělské půdy, dodržováním podmínek dobrého zemědělského a environmentálního stavu (DZES) a povinných požadavků na hospodaření (PPH, dříve SMR), které dohromady tvoří podmínky podmíněnosti CC – Cross compliance. Tato platba je poskytována výhradně z rozpočtu EU. Přehled základních ukazatelů SAPS v ČR je uveden v následující tabulce.

Srovnání obálků a sazeb SAPS v letech 2008–2018

Rok	Nařízení vlády	Obálka SAPS (mil. EUR)	Sazba (EUR/ha)	Směnný kurz (CZK/EUR)	Sazba (CZK/ha)
2008	47/2007	437,762	124,16	24,66	3 072,20
2009	47/2007	517,895	147,43	25,16	3 710,00
2010	47/2007	581,177	165,07	24,60	4 060,80
2011	47/2007	667,365	189,32	24,75	4 686,50
2012	47/2007	755,659	214,28	25,14	5 387,30
2013	47/2007	832,828	235,86	25,73	6 068,88
2014	47/2007	773,751	218,08	27,50	5 997,23
2015	50/2015	462,139	130,35	27,19	3 543,91
2016	50/2015	461,694	130,07	27,02	3 514,54
2017	50/2015	461,017	130,01	25,98	3 377,73
2018	50/2015	472,217	131,67	25,73	3 388,15

Pramen: MZe, odbor přímých plateb

Přímé platby na období 2015–2020

Reformovaná SZP umožnila členským státům ve větší míře rozhodovat o nastavení přímých plateb v rámci prvního pilíře, přičemž většina rozhodnutí byla oznámena Evropské komisi (EK) do 1. srpna 2014.

Nejdůležitější předpisy Evropské unie pro přímé platby jsou nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1307/2013, kterým se stanoví pravidla pro přímé platby zemědělcům v režimech podpory v rámci společné zemědělské politiky a kterým se zrušují nařízení Rady (ES) č. 637/2008 a nařízení Rady (ES) č. 73/2009.

Pro oba pilíře SZP je to dále nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1306/2013, o financování, řízení a sledování společné zemědělské politiky a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 352/78, (ES) č. 165/94, (ES) č. 2799/98, (ES) č. 814/2000, (ES) č. 1290/2005 a (ES) č. 485/2008.

Mezi cíle reformované SZP v rámci přímých plateb patří větší důraz na šetrný přístup k životnímu prostředí pomocí režimu ozelenění, generační obměna na venkově prostřednictvím podpor pro mladé zemědělce nebo podpora odvětví nebo regionů, které čelí určitým obtížím či jsou nesmírně důležité z hospodářského, sociálního nebo environmentálního hlediska. SZP zároveň umožní členským státům větší míru rozhodování o zacílení finančních prostředků, včetně přesunu mezi pilíři pro přímé platby a program rozvoje venkova. Finanční alokace pro I. pilíř představuje přibližně 25 mld. Kč.

Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova 2014–2020 (EAFRD)

Z programu rozvoje venkova ČR na období 2014–2020 (dále jen „PRV“) mohou pěstitelé LAKR čerpat dotace **investice do výstavby i rekonstrukce zemědělských staveb, pořízení potřebných technologií i pořízení mobilních strojů**. Tyto podpory je možné čerpat z operace 4.1.1 Investice do zemědělských podniků a 6.1.1 Zahájení činnosti mladých zemědělců. Poskytování podpor se řídí Pravidly, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotace na projekty PRV, která vydává MZe na základě Evropského parlamentu a Rady č. 1305/2013, o podpoře rozvoje venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1698/2005. Tato pravidla jsou zveřejněna na internetových stránkách MZe www.eagri.cz/prv a Státního zemědělského intervenčního fondu www.szif.cz.

Program rozvoje venkova na období 2014–2020

PRV vychází z nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1305/2013. Jednotlivé dotační tituly rozděleny do šesti prioritních oblastí, a to:

Priorita I – Podpora předávání znalostí a inovací v zemědělství, lesnictví a ve venkovských oblastech.

- Priorita 2** – Zvýšení životaschopnosti zemědělských podniků a konkurenceschopnosti všech druhů zemědělské činnosti ve všech regionech a podpora inovativních zemědělských technologií a udržitelného obhospodařování lesů.
- Priorita 3** – Podpora organizace potravinového řetězce, včetně zpracování produktů a jejich uvádění na trh, dobrých životních podmínek zvířat a řízení rizik v zemědělství.
- Priorita 4** – Obnova, ochrana a zlepšování ekosystémů závislých na zemědělství a lesnictví.
- Priorita 5** – Podpora účinného využívání zdrojů a podpora přechodu na nízkouhlíkovou ekonomiku v odvětvích zemědělství, potravinářství a lesnictví, která je odolná vůči klimatu.
- Priorita 6** – Podpora sociálního začleňování, snižování chudoby a hospodářského rozvoje ve venkovských oblastech se zaměřením na tyto oblasti.

Připravované programové dokumenty a další informace lze nalézt v příslušné sekci na portálu www.eagri.cz.

V rámci operace 4.1.1. (Investice do zemědělských podniků) v 7. kole, ve kterém byly podané žádosti v hodnotě 2,6 mld Kč, bylo **15 žádostí na LAKR z toho 10 doporučeno v hodnotě celkem 4 mil. Kč**. V tomto kole byl přesný výčet strojů pro speciální stroje a výčet obecných strojů.

Další kolo operace 4.1.1. je plánované až od roku 2021.

Národní podpory (STATE AID)

Dotace v zemědělství a potravinářství - Zásady, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2018 na základě § 2 a § 2d zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství.

Pěstitelé LAKR mohli v roce 2018 čerpat z následujících dotačních programů:

3. Podpora ozdravování polních a speciálních plodin

Účelem je zvýšení kvality rostlinné produkce cestou náhrady chemického ošetření a prevence šíření hospodářsky závažných virových a bakteriálních chorob a chorob přenosných osivem a sadbou.

- 3.c. – Podpora na testování množitelského materiálu s využitím imunoenzymatických metod a metod PCR** do výše 60 % prokázaných přímých nákladů,
- 3.d. – Podpora tvorby rostlinných genotypů s vysokou rezistencí k biotickým i abiotickým faktorům** a diferencovanou kvalitou obilovin včetně kukuřice, malých zrnin, olejnin, luskovin, brambor, pícnin, zelenin, chmele, révy vinné a ovocných dřevin, do výše 70 %.
- 3.i. – Použité uznané a mořené osivo lnu, uznané osivo konopí setého a použité uznané osivo vyjmenovaných pícnin.** Výše dotace je 18 000 Kč/t uznaného a mořeného osiva lnu, 100 000 Kč/t uznaného osiva konopí setého a až do výše 58 500 Kč/t uznaného osiva pícnin.

Podpora pro tento dotační program je poskytována formou de minimis podle nařízení Komise (EU) č. 1408/2013. Limit pro 3 účetní období (15 tis. EUR) se 14. března 2019 **navýšila na 20 tis. EUR**. Uvedená úprava vyplývá ze změnového nařízení Komise (EU) 2019/316 přijatého dne 21. února 2019, jímž se mění nařízení Komise (EU) č. 1408/2013 na podporu de minimis v odvětví zemědělství.

9. Poradenství a vzdělávání

9.A.b. – Speciální poradenství pro rostlinnou výrobu

- 9.A.b.1) – Publikace doporučovaných odrůd a souvisejících informací, poskytované pěstitelům zdarma.** Subjektem je pěstitelský svaz. Výše podpory je stanovena do výše 80 % prokázaných přímých nákladů.
- 9.A.b.2) – Pořádání výstav pěstovaných rostlin.** Subjektem je vystavovatel nebo pěstitelský svaz. Výše podpory: fixní částka podle rozhodnutí MZe, podle významu pořádané výstavní akce.

9.A.b.3) – Pořádání seminářů, školení pro pěstitelskou veřejnost. Subjektem je pořadatel (se souhlasem MZe). Výše podpory: do výše 60 % prokázaných přímých nákladů, avšak max. do 50 tis. Kč na jedno školení či seminář.

9. F. – Podpora poradenství v zemědělství – účelem je konzultační a metodická pomoc zemědělským podnikům formou šíření informací o opatřeních Programu rozvoje venkova ČR a o aktuálních problémech při realizaci společné zemědělské politiky, transfer výsledků vědy a výzkumu do praxe.

Dotace ve vodním hospodářství

Program 129 310 - Podpora konkurenceschopnost agropotravinářského komplexu – závlahy – II. etapa

Podprogram 129 312 – Podpora obnovy a budování závlahového detailu a optimalizace závlahových sítí – II. etapa

Implementací programu by mělo být dosaženo snížení potřeby vody na závlahy, energetické i personální náročnosti provozu závlahových soustav, větší flexibility závlahových systémů při plnění rozdílných požadavků na závlahové systémy a snížení celkové spotřeby vody na závlahovou dávku.

Ke stanovení základních podmínek programu jsou určena Pravidla České republiky – Ministerstva zemědělství č. j. 29419/2016-MZE-15152 pro poskytování podpory z programu 129 310 „Podpora konkurenceschopnosti agropotravinářského komplexu – závlahy – II. etapa“.

Podpora je poskytována:

- Podprogram 129 312 „Podpora obnovy a budování závlahového detailu“:
 - Podpora obnovy a budování závlahového detailu.
 - Podpora obnovy, budování a optimalizace závlahových sítí.
- Podprogram 129 313 „Podpora optimalizace závlahových sítí ve správě Státního pozemkového úřadu“:
 - Podpora obnovy, budování a optimalizace závlahových sítí.

Další informace na portálu www.eagri.cz.

Program funguje od roku 2017 a je prozatím plánován do roku 2022.

Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond (PGRLF)

Investiční programy PGRLF Podpory podnikání jsou zaměřené zejména na realizaci dlouhodobých investičních záměrů s ohledem na restrukturalizaci a zvýšení efektivity, modernizace, snížení výrobních nákladů, zlepšení jakosti a další rozvoj zemědělských subjektů. PGRLF v současné době umožňuje obnovovat investice, které jsou pro zemědělský resort neustále vysoce potřebné a bez podpory PGRLF obtížně dostupné. Podporou pojištění se daří postupně zvyšovat stále nedostatečnou úroveň propojištěnosti v pojištění plodin a zvířat a tím do jisté míry eliminovat specifická rizika podnikání v zemědělském sektoru.

Hlavním předmětem činnosti PGRLF je subvencování části úroku z úvěrů podnikatelských subjektů v oblasti zemědělství, lesnictví, vodního hospodářství a průmyslu zabývajícího se zpracováním produkce ze zemědělské výroby. Dalšími činnostmi PGRLF je finanční podpora pojištění plodin, hospodářských zvířat a lesních porostů, podpora ve formě poskytovaných PGRLF na investiční a provozní financování podniku související se zemědělskou prvovýrobou, se zpracováním zemědělských produktů, lesním hospodářstvím nebo zpracováním dřeva či na nákup nestátní zemědělské půdy nebo podpory sociálního zemědělství a podpory ve formě zajištění komerčních úvěrů.

Podpora se poskytuje pouze na investice, které nejsou považovány za přijatelné výdaje v rámci Programu rozvoje venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova. Bližší informace jsou na internetových stránkách www.pgrlf.cz.

Pro rok 2018 byly vyhlášeny tyto programy:

Program Zemědělec

Program zaměřený na vytvoření předpokladů pro další rozvoj prvovýrobců zemědělské produkce. Podpora ve formě dotace části úroků z investičních úvěrů na nákup zemědělské techniky do zemědělské prvovýroby, na výstavbu, pořízení nebo vylepšení nemovitého majetku v zemědělských závodech a na nákup plemenných zvířat za účelem zlepšení genetické hodnoty stáda. V rámci uvedeného programu je poskytováno zvýhodnění pro mladé podnikatele v zemědělství, a to navýšením základní sazby podpory o další 1 % p.a. Minimální úrokové zatížení příjemce podpory činí 0,5 % p.a.

Program Podpora školkařských provozoven na pozemcích určených k plnění funkce lesa

Poskytování podpory ve formě subvence úroků z investičních úvěrů na nákup strojního zařízení a mechanizačních prostředků. Příjemci podpory mohou být podnikatelé, kteří jsou vedeni v evidenci dodavatelů reprodukčního materiálu, řadí se do kategorie mikropodniků, malých či středních podniků a svoji činnost realizují na pozemcích určených k plnění funkce lesa. Program je poskytován v režimu *de minimis* (= až 200 000 EUR na jeden podnik).

Program Zpracovatel

Program je určen podnikatelům, kteří se zabývají zpracováním zemědělských produktů a dosahují požadované hranice příjmů ze zpracování zemědělské produkce. Podpora je poskytována ve formě subvence části úroků z úvěrů poskytnutých na pořízení investičního majetku, který souvisí se zpracováním zemědělských produktů. Program je poskytován v režimu *de minimis* (= až 200 000 EUR na jeden podnik).

Program Podpora nákupu půdy – snížení jistiny úvěru

Program určený na podporu nákupu nestátní zemědělské půdy, v rámci kterého je poskytována podpora ve formě finančních prostředků určených ke snížení jistiny úvěrů poskytnutých komerčními subjekty na nákup zemědělské půdy. Podpora bude poskytnuta až do výše limitu příslušného nařízení *de minimis* (= až 15 000 EUR na jeden podnik). Uvedená podpora může být poskytnuta i opakovaně. Program podpory je určen pro zemědělské podnikatele, kteří působí v oblasti zemědělské prvovýroby.

Program Podpora pojištění

Účelem podpory je částečná finanční kompenzace pojistného, vynaloženého na zemědělské pojištění plodin a hospodářských zvířat s cílem dosažení vyšší propojištěnosti a snížení podnikatelských rizik v zemědělském sektoru. Výše podpory:

- **v rozmezí od 35 % do 65 %** prokázaných uhrazených nákladů na pojištění speciálních plodin pro Příslušný rok
- **v rozmezí od 10 % do 50 %** prokázaných uhrazených nákladů na pojištění ostatních plodin pro Příslušný rok

Pro účely poskytování finanční podpory se speciálními plodinami, jakožto předměty pojištění, rozumí zejména:

- trvalé kultury vč. školek, tj.
 - o réva vinná,
 - o chmel,
 - o ovoce (meruňky, jablka, hrušky, třešně, višně, broskve, rybíz, angrešt, ořechy, mandloně, kdoule, švestky, slívy, ryngle, maliny, ostružiny, jeřáb černý, jeřáb obecný, kaštanovník jedlý),
- jahody,
- brambory, cukrová řepa

- zelenina,
- okrasné rostliny vč. školek a léčivé, aromatické a kořeninové rostliny (LAKR),
- přadné rostliny (len a konopí),
- produkce trav a jetelovin pěstovaných na semeno.

Národní program podpory potravin – KLASA, Regionální potravina

Od roku 2003 uděluje ministr zemědělství kvalitním domácím potravinářským a zemědělským výrobkům značku kvality KLASA. Toto prestižní ocenění spravuje Oddělení podpory značek Klasa a Regionální potravina SZIF.

Značka kvality KLASA slouží spotřebitelům a odběratelům k lepší orientaci při identifikaci výjimečně kvalitních produktů v porovnání s běžně dostupnými konkurenčními potravinami na trhu. Značka je propůjčována na tři roky a její vlastnictví může být po této lhůtě prodlouženo, ale také může být při zhoršení kvality či porušení podmínek pro její získání odebráno. Požadovanou kvalitu a složení výrobků mj. posuzuje a po jejím udělení kontroluje Státní zemědělská a potravinářská inspekce. Značka garantuje, že jsou nabízeny skutečně kvalitní a zdravotně nezávadné potraviny. Jde o proces získání důvěry spotřebitelů a odběratelů, udržení si této důvěry, což je nezbytný předpoklad rozvoje potravinářství a zabezpečení konkurenceschopnosti v rámci trhů doma i v zahraničí.

Oceněno národní značkou KLASA ke dni 31. 12. 2018 bylo celkem 984 výrobků od 228 českých a moravských výrobců. Z tohoto počtu získalo ocenění např. 7 čajů (1 ovocný, 4 bylinné směsi, 1 lipový, 1 mátový). Více informací o tom, jak získat značku KLASA, o pravidlech pro její udělování, grafický manuál značky KLASA včetně seznamu již oceněných výrobků lze nalézt na internetových stránkách www.eklasa.cz

Evropská politika kvality v oblasti zemědělství – systém chráněných zeměpisných označení a označení původu, zaručené tradiční speciality

Propagace výroby kvalitních produktů a podpora rozvoje zemědělství hraje v posledních letech stále významnější úlohu. Jedním z nástrojů evropské politiky je také systém chráněných zeměpisných označení a označení původu zemědělských produktů a potravin a systém tzv. zaručených tradičních specialit. Tradiční zemědělské produkty členských států EU, jiné než víno a lihoviny, které byly zapsány do Rejstříku chráněných zeměpisných označení a označení původu, dosahují v současné době počtu kolem 800, zaručených tradičních specialit je registrováno 20. Jako potraviny s chráněným označením původu jsou od roku 2008 registrovány **Chamomilla bohemica** a **Český kmín**.

KONTROLA JAKOSTI LAKR

Kvalita LAKR, které jsou využívány k farmaceutickým účelům je stanovena příslušnými články Českého a Evropského lékopisu (poslední znění z roku 2017 a doplněk z roku 2018), který je závaznou právní normou stanovující požadavky na jakost, postup při přípravě, zkoušení, skladování a dávkování léčiv, podle které se závazně postupuje od 1. 12. 2017 (ISBN 978-80-271-0500-7). Zpracovatelé léčivých rostlin pro farmaceutický průmysl si mohou na základě evropských předpisů tvořit vlastní podnikové normy. Kvalitu u zpracovatelů, pokud jsou výrobky registrovány jako léčiva, kontroluje **Státní úřad pro kontrolu léčiv (SÚKL)**.

Použití rostlin v kosmetice je definováno v Nařízení EU č. 1223/2009 o kosmetických prostředcích. Problematiku výroby kosmetických přípravků řeší zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, ve znění pozdějších předpisů.

Léčivé, aromatické a kořeninové rostliny, zpracováváné pro potravinářské účely, podléhají požadavkům, které vymezuje potravinářská legislativa (především **Zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích**, ve znění pozdějších předpisů). Kontrolním orgánem v této oblasti je **Státní zemědělská a potravinářská inspekce**. Problematiku **jakosti a zkoušení koření** řeší následující platné české technické předpisy – normy, které lze využívat v obchodním styku (jsou doporučené). Lze je nalézt na stránkách Úřadu pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví www.unmz.cz.

Zpracovatelské podniky používají různé systémy řízení jakosti, jako jsou ISO 9001:2000, HACCP (Hazard analysis of critical and control points) a správné výrobní praxe GMP (Good Manufacturing Praxis).

Předmětem diskuze je u LAKR dodržování zásad správné zemědělské praxe především u druhů pěstovaných na malých plochách a u druhů sběrových.

PRÁVNÍ PŘEDPISY ČR VZTAHUJÍCÍ SE KE KOMODITĚ LAKR**Právní předpisy z oblasti zemědělství a potravinářství**

Zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů

- Prováděcí předpisy:

478/2009 Sb., o stanovení některých podmínek pro poskytování podpory na ovoce a zeleninu a výrobky z ovoce, zeleniny a banánů dětem ve vzdělávacích zařízeních,

83/2009 Sb., o stanovení důsledků porušení podmíněnosti poskytování přímých podpor, některých podpor v rámci společné organizace trhu s vínem a některých podpor PRV, a o změně některých souvisejících nařízení vlády, ve znění NV č. 480/2009 Sb., 179/2014 Sb.,

318/2008 Sb., o provádění některých opatření společné organizace trhu s ovocem a zeleninou, účinnost od 1. 9. 2008, ve znění NV č. 215/2010 Sb., 309/2012 Sb., 179/2015 Sb., 327/2015 Sb., 341/2016 Sb., 425/2017 Sb.,

112/2008 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování národních doplňkových plateb přímým podporám, ve znění NV č. 480/2009 Sb., 86/2010 Sb., 87/2011 Sb., 107/2012 Sb., 332/2012 Sb., 298/2013 Sb., 29/2014 Sb., 50/2015 Sb., 61/2016 Sb., 426/2017 Sb.,

79/2007 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálních opatření, ve znění NV č. 114/2008 Sb., 45/2009 Sb., 83/2009 Sb., 78/2010 Sb., 112/2010 Sb., 369/2010 Sb., 282/2011 Sb., 61/2012 Sb., 263/2012 Sb., 448/2012 Sb., 298/2013 Sb., 400/2013 Sb., 29/2014 Sb., 308/2014 Sb., 75/2015 Sb., 113/2015 Sb., 62/2016 Sb., 236/2016 Sb., 47/2017 Sb., 49/2017 Sb.,

75/2007 Sb., o podmínkách poskytování plateb za přírodní znevýhodnění v horských oblastech, oblastech s jinými znevýhodněními a v oblastech Natura 2000 na zemědělské půdě, ve znění NV č. 113/2008 Sb., 83/2009 Sb., 111/2010 Sb., 369/2010 Sb., 372/2010 Sb., 29/2014 Sb., 308/2014 Sb.,

47/2007 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování jednotné platby na plochu zemědělské půdy a některých podmínek poskytování informací o zpracování zemědělských výrobků, pocházejících z půdy uvedené do klidu, ve znění NV č. 83/2009 Sb., 480/2009 Sb., 369/2010 Sb., 480/2009 Sb., 448/2012 Sb., 400/2013 Sb., 308/2014 Sb., 50/2015 Sb., 49/2017 Sb.,

257/2006 Sb., kterým se mění NV č. 181/2004 Sb., o stanovení bližších podmínek provádění společných organizací trhu, pokud jde o systém poskytování subvencí při vývozu pro zemědělské výrobky a zpracované zemědělské výrobky, ve znění NV č. 99/2005 Sb.,

69/2005 Sb., o stanovení podmínek pro poskytování dotace v souvislosti s předčasným ukončením provozování zemědělské činnosti u zemědělského podnikatele, ve znění NV č. 512/2006 Sb., 96/2008 Sb.,

242/2004 Sb., o podmínkách provádění opatření na podporu rozvoje mimoprodukčních funkcí zemědělství spočívajících v ochraně složek životního prostředí (o provádění agroenvironmentálních opatření), ve znění NV č. 542/2004 Sb., 119/2005 Sb., 515/2005 Sb., 351/2006 Sb., 81/2007 Sb., 99/2008 Sb.,

241/2004 Sb., o podmínkách provádění pomoci méně příznivým oblastem a oblastem s ekologickými omezeními, ve znění NV č. 121/2005 Sb., 510/2005 Sb., 512/2006 Sb.,

159/2004 Sb., o stanovení bližších podmínek poskytování a propadnutí záruk pro zemědělské výrobky,

505/2000 Sb., o stanovení podpůrných programů k podpoře mimoprodukčních funkcí zemědělství, ve znění NV č. 500/2001 Sb. a 203/2004 Sb.

50/2015 Sb. o stanovení některých podmínek poskytování přímých plateb zemědělcům a o změně některých souvisejících nařízení vlády, ve znění NV č. 113/2015 Sb., 185/2015 Sb., 61/2016 Sb., 236/2016 Sb., 423/2016 Sb., 48/2017 Sb., 49/2017 Sb., 427/2017., 43/2018 Sb., 293/2018 Sb.,

Zákon č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči, ve znění pozdějších předpisů

- Prováděcí předpisy:

327/2012 Sb., o ochraně včel, zvěře, vodních organismů a dalších necílových organismů při použití přípravků na ochranu rostlin, ve znění vyhl. č. 428/2017 Sb.,

207/2012 Sb., o profesionálních zařízeních pro aplikaci přípravků a o změně vyhl. č. 384/2011 Sb. (ruší vyhl. 334/2004 Sb. a 147/2009 Sb.),

206/2012 Sb., o odborné způsobilosti pro nakládání s přípravky, ve znění vyhl. 17/2018 Sb.,

205/2012 Sb., o obecných zásadách integrované ochrany rostlin (účinnost od 1. 1. 2014),

215/2008 Sb., o opatřeních proti zavlékání a rozšiřování škodlivých organismů rostlin a rostlinných produktů, ve znění vyhl. č. 159/2009 Sb., 76/2010 Sb., 442/2013 Sb., 104/2014 Sb., 207/2014 Sb., 11/2018 Sb.,

328/2004 Sb., o evidenci výskytu a hubení škodlivých organismů ve skladech rostlinných produktů a o způsobu zjišťování a regulace jejich výskytu v zemědělských veřejných skladech a skladech SZIF, ve znění vyhl. č. 380/2011 Sb. a 328/2012 Sb.

Zákon č. 408/2000 Sb., o ochraně práv k odrůdám rostlin a o změně zákona č. 92/1996 Sb., o odrůdách, osivu a sadbě pěstovaných rostlin, ve znění 147/2002 Sb., 149/2002 Sb., 219/2003 Sb., 377/2005 Sb., 554/2005 Sb., 184/2008 Sb., 227/2009 Sb., 281/2009 Sb., 279/2013 Sb., 183/2017 Sb.

Zákon č. 219/2003 Sb., o uvádění do oběhu osiva a sadby pěstovaných rostlin, ve znění pozdějších předpisů,

- Prováděcí předpisy:

129/2012 Sb., o podrobnostech uvádění osiva a sadby pěstovaných rostlin do oběhu, ve znění vyhl. č. 409/2013 Sb., 368/2015., 334/2017., 299/2018 Sb.,

61/2011 Sb., o stanovení požadavků na odběr vzorků, postupy a metody zkoušení osiva a sadby, ve znění vyhl. č. 410/2013 Sb., 3/2018 Sb.,

378/2010 Sb., o stanovení druhového seznamu pěstovaných rostlin, ve znění vyhl. č. 42/2014 Sb., 3/2018 Sb.,

332/2006 Sb., o množitelských porostech a rozmnožovacím materiálu chmele, révy, ovocných rodů a druhů a okrasných druhů a jeho uvádění do oběhu, ve znění 95/2018 Sb.,

449/2006 Sb., o stanovení metodik zkoušek odlišnosti, uniformity, stálosti a užitné hodnoty odrůd, ve znění vyhl. č. 125/2007 Sb., 320/2007 Sb., 11/2009 Sb., 446/2009 Sb., 389/2010 Sb., 404/2011 Sb., 290/2012 Sb., 430/2013 Sb., 91/2014 Sb., 362/2015 Sb., 208/2016 Sb., 70/2017 Sb., 177/2017 Sb., 166/2018 Sb.

Zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích, ve znění pozdějších předpisů

- Prováděcí předpisy:

278/2010 Sb., kterou se ruší vyhl. č. 381/2007 Sb., o stanovení max. limitů reziduí pesticidů v potravinách a surovinách,

58/2018 Sb., o doplňcích stravy a složení potravin,

- 253/2018 Sb., o podmínkách na extrakční rozpouštědla používaná při výrobě potravin, 211/2006 Sb., kterou se zrušuje vyhl. č. 210/2004 Sb., o podmínkách a požadavcích na provozní a osobní hygienu při výrobě potravin a jejich uvádění do oběhu s výjimkou prodeje, kromě potravin živočišného původu,
- 127/2006 Sb., kterou se zrušuje vyhl. č. 347/2002 Sb., o hygienických požadavcích na prodej potravin a rozsah vybavení prodejny podle sortimentu prodáváných potravin,
- 366/2005 Sb., o požadavcích vztahujících se na některé zmrazené potraviny,
- 417/2016 Sb., o některých způsobech označování potravin,
- 320/2004 Sb., kterou se mění vyhl. 212/2004 Sb., o stanovení zásob a způsobu jejich ohlašování SZPI,
- 133/2004 Sb., o podmínkách ozařování potravin a surovin, o nejvyšší přípustné dávce záření a o způsobu označení ozáření na obalu,
- 54/2004 Sb., o potravinách určených pro zvláštní výživu a o způsobu jejich použití, ve znění vyhl. č. 402/2006 Sb., 473/2006 Sb., 157/2008 Sb., 35/2012 Sb., 46/2014 Sb., 39/2018 Sb.,
- 157/2003 Sb., o stanovení požadavků pro čerstvé ovoce a zeleninu, zpracované ovoce a zeleninu, suché skořápkové plody, houby, brambory a výrobky z nich, jakož i další způsoby jejich označování, ve znění vyhl. č. 650/2004 Sb., 291/2010 Sb., 153/2013 Sb.
- 330/1997 Sb., Vyhláška Ministerstva zemědělství, kterou se provádí § 18 písm. a), d), j) a k) zákona č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, pro čaj, kávu a kávoviny, ve znění 91/2000 Sb., 78/2003 Sb.

Zákon č. 307/2013 Sb., o povinném značení lihu, ve znění pozdějších předpisů, a jeho prováděcí předpisy.

Zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství a o změně zák. č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

- Prováděcí předpisy:

16/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o ekologickém zemědělství, ve znění vyhl. č. 80/2012 Sb.

Zákon č. 167/2008 Sb., o předcházení ekologické újmy a o její nápravě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů,

- Prováděcí předpisy:

295/2011 Sb., o způsobu hodnocení rizik ekologické újmy a bližších podmínkách finančního zajištění,

17/2009 Sb., o zjišťování a nápravě ekologické újmy na půdě.

Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech, ve znění pozdějších předpisů,

- Prováděcí předpisy:

124/2006 Sb., kterou se ruší vyhl. č. 95/2006 Sb., o stanovení seznamu odpadů, na které se vztahuje postup podle § 55 odst. 2 zákona č. 185/2001 Sb.,

383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady, ve znění vyhl. č. 41/2005 Sb., 294/2005 Sb., 341/2008 Sb., 351/2008 Sb., 478/2008 Sb., 61/2010 Sb., 170/2010 Sb., 93/2013 Sb., 35/2014 Sb., 27/2015 Sb., 83/2016 Sb., 387/2016 Sb., 437/2016 Sb.,

Zákon č. 156/1998 Sb., zákon o hnojivech, pomocných půdních látkách, pomocných rostlinných přípravcích a substrátech a o agrochemickém zkoušení zemědělských půd, ve znění pozdějších předpisů,

- Prováděcí předpisy:

377/2013 Sb., o skladování a způsobu používání hnojiv, ve znění 131/2014 Sb., 229/2017 Sb.,

257/2009 Sb., o používání sedimentů na zemědělské půdě,

474/2000 Sb., o stanovení požadavků na hnojiva ve znění vyhl. č. 401/2004 Sb., 209/2005 Sb., 271/2009 Sb., 131/2014 Sb., 237/2017 Sb.,

275/1998 Sb., o agrochemickém zkoušení zemědělských půd a zjišťování půdních vlastností lesních pozemků ve znění vyhl. č. 477/2000 Sb., 400/2004 Sb., 335/2017 Sb.,

273/1998 Sb., o odběrech a chemických rozborech vzorků hnojiv ve znění vyhl. č. 475/2000 Sb.

Zákon č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku, ve znění zákona č. 121/2000 Sb., 237/2004 Sb., 257/2004 Sb., 296/2007 Sb., 188/2011 Sb., 350/2012 Sb., 303/2013 Sb., 340/2013 Sb., 344/2013 Sb., 228/2014 Sb., 225/2017 Sb.,

- Prováděcí předpisy:

441/2013 Sb., k provedení zákona o oceňování majetku (oceňovací vyhláška), změna vyhl. č. 199/2014 Sb., 345/2015 Sb., 53/2016 Sb., 443/2016 Sb., 457/2017 Sb.

Právní předpisy z oblasti životního prostředí

Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů, a jeho prováděcí předpisy.

Zákon č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší (ruší zákon č. 86/2002 Sb. a jeho prováděcí předpisy).

Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, ve znění zák. č. 123/1998 Sb., 100/2001 Sb., 183/2017 Sb.

Zákon č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci a omezování znečištění, o integrovaném registru znečišťování a o změně některých, ve znění pozdějších předpisů, a jeho prováděcí předpisy.

Zákon č. 395/2009 Sb., o významné tržní síle při prodeji zemědělských a potravinářských produktů a jejich zneužití, ve znění pozdějších předpisů, a jeho prováděcí předpisy.

Zákon ČNR č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, a jeho prováděcí předpisy.

Zákon č. 100/2004 Sb., o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů a o změně některých zákonů (zákon o obchodování s ohroženými druhy), ve znění pozdějších předpisů.

- Prováděcí předpis:

vyhláška č. 210/2010 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 100/2004 Sb.

Zákon č. 16/1997 Sb., o podmínkách dovozu a vývozu ohrožených druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů a o změně a doplnění zákona České národní rady č. 114/1992 Sb. ve znění pozdějších předpisů, a jeho prováděcí předpisy.

Zákon č. 78/2004 Sb., o nakládání s geneticky modifikovanými organizmy a genetickými produkty, ve znění pozdějších předpisů, a jeho prováděcí předpisy.

Zákon č. 350/2011 Sb., o chemických látkách a chemických směsích (chemický zákon) a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a jeho prováděcí předpisy.

Právní předpisy z oblasti léčivých přípravků a návykových látek

Zákon č. 378/2007 Sb., o léčivech a o změnách některých souvisejících zákonů (zákon o léčivech), ve znění pozdějších předpisů.

- Některé prováděcí předpisy:

vyhláška č. 236/2015, o stanovení podmínek pro předepisování, přípravu, distribuci, výdej a používání individuálně připravovaných léčivých přípravků s obsahem konopí pro léčebné použití,

vyhláška č. 229/2008 Sb., o výrobě a distribuci léčiv, ve znění 252/2018 Sb.,

vyhláška č. 228/2008 Sb., o registraci léčivých přípravků, ve znění pozdějších předpisů,

vyhláška č. 86/2008 Sb., o stanovení zásad správné laboratorní praxe v oblasti léčiv,

vyhláška č. 85/2008 Sb., o stanovení seznamu léčivých látek a pomocných látek, které lze použít pro přípravu léčivých přípravků, ve znění 270/2013,

vyhláška č. 54/2008 Sb., o způsobu předepisování léčivých přípravků, údajích uváděných na lékařském předpisu a o pravidlech používání lékařských předpisů, ve znění pozdějších předpisů,

vyhláška č. 84/2008 Sb., o správné lékařské praxi, bližších podmínkách zacházení s léčivými v lékárnách, zdravotnických zařízeních a u dalších provozovatelů a zařízení vydávajících léčivé přípravky, ve znění pozdějších předpisů,

Na základě zmocnění § 11 písm. c) zákona č. 378/2007 Sb., o léčivech a o změnách a doplnění některých souvisejících zákonů, vydalo Ministerstvo zdravotnictví České republiky Český lékopis 2017, podle kterého se závazně postupuje od 1. prosince 2017, naposledy doplněného Doplněkem 2018, podle kterého se závazně postupuje od 1. 12. 2018.

Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

- Prováděcí předpisy:

nařízení vlády č. 463/2013 Sb., o seznamech návykových látek, ve znění 243/2015 Sb., 46/2017 Sb., 30/2018 Sb., 242/2018 Sb.,

vyhláška č. 53/2014 Sb., o tiskopisech formulářů podle zákona o návykových látkách,

vyhláška č. 243/2009 Sb., o stanovení seznamu osob s uvedením jejich pracovišť, pro jejichž činnost se nevyžaduje povolení k zacházení s návykovými látkami a přípravky je obsahujícími, ve znění 28/2013 Sb., 59/2016 Sb.,

vyhláška č. 123/2006 Sb., o evidenci a dokumentaci návykových látek a přípravků, ve znění vyhlášky č. 72/2014 Sb.,

vyhláška č. 151/2005 Sb., kterou se stanoví vzory formulářů pro hlášení osob pěstujících mák setý nebo konopí a způsob vyplňování a nakládání s uvedenými formuláři.

Státní ústav pro kontrolu léčiv plní dle zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách, ve znění pozdějších předpisů, úkoly Státní agentury pro konopí pro léčebné použití. Činnost se vztahuje k udělování licencí k pěstování konopí pro léčebné použití, kontrolu souladu pěstování, zpracování a skladování s legislativními požadavky, zajištění výkupu vypěstovaného a sklizeného konopí pro léčebné použití a jeho bezpečné skladování, přepravu a distribuci, případně zajišťuje jeho vývoz mimo území ČR. Dále plní veškeré informační povinnosti vůči Ministerstvu zdravotnictví ČR a Policii ČR. Další informace o pěstování konopí pro léčebné použití lze nalézt na internetové stránce <http://www.sakl.cz>.

Některé další související předpisy právního řádu ČR

Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a jeho prováděcí předpisy.

Vyhláška č. 298/2014 Sb., o stanovení seznamu katastrálních území s přiřazenými průměrnými základními cenami zemědělských pozemků, ve znění 344/2015 Sb., 432/2016 Sb., 403/2017 Sb., 288/2018 Sb.,

Nařízení vlády č. 278/2008 Sb., o obsahových náplních jednotlivých živností podle zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění zákona č. 130/2008 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 477/2001 Sb., o obalech, ve znění pozdějších předpisů

- Prováděcí předpisy:

641/2004 Sb., o rozsahu a způsobu vedení evidence obalů a ohlašování údajů z této evidence, ve znění 400/2017 Sb.,

116/2002 Sb., o způsobu označování vratných zálohovaných obalů.

SPOLUPRÁCE STÁTNÍ SPRÁVY A ODBORNÉ PRAXE V OBLASTI LAKR

Ministerstvo zemědělství - Poradní sbor ředitele odboru rostlinných komodit pro léčivé, kořeninové a aromatické rostliny

Za účelem koordinace činnosti ministerstva a odborné praxe v oblasti LAKR byl v prosinci 2004 v souladu se souhlasem náměstka ministra zemědělství pro komoditní sekci ustaven **Poradní sbor ředitele odboru rostlinných komodit MZe pro léčivé, kořeninové a aromatické rostliny (PS LAKR)**. Tento sbor navázal na činnost Rezortní komoditní rady pro speciální plodiny, jejíž činnost byla ukončena na začátku roku 2004 v souvislosti se změnami vyvolanými přístupem ČR k EU.

Poradní sbor je složen ze zástupců profesních svazů, působících v oblasti LAKR a předních odborníků z oblasti vědy a výzkumu. Pro koordinaci s resortem zdravotnictví jsou zastoupeni i jeho pracovníci. Činnost je zaměřena především na aktuální problémy sektoru a oblast legislativy. Zahrnuje návrhy nutných úprav stávajících právních předpisů ČR a dále spolupráci při přípravě předpisů EU. Jde o zohlednění podmínek ČR a zachování postavení sektoru LAKR v obecných právních předpisech jak EU, tak i ČR. Poradní sbor průběžně informuje o situaci v pěstování LAKR, zpracování i distribuci produktů sektoru, posuzuje vzniklé problémy a pomáhá nalézt jejich řešení. Naposledy se PS LAKR sešel v prosinci 2018.

Ministerstvo zdravotnictví - Ústřední poradní sbor MZ ČR pro léčivé rostliny

Ústřední poradní sbor Ministerstva zdravotnictví pro léčivé rostliny (ÚPSLR) a jeho statut byly potvrzeny ministryní zdravotnictví s účinností od 1. 12. 2002. Je poradním orgánem ministerstva pro řešení úkolů souvisejících se zpracováním, distribucí a využitím léčivých rostlin ve zdravotnictví. Po 5 leté pauze byla snaha tento ÚPSLR obnovit. To se podařilo v roce 2015, kdy se konaly 2 zasedání (1. v březnu a 2. v prosinci roku 2015). Bohužel další rok se již ÚPSLR neuskutečnil. V současné době se hodnotí jeho personální zajištění.

SVĚTOVÝ A EVROPSKÝ TRH

Léčivé, aromatické a kořeninové rostliny představují velmi různorodou a rozsáhlou skupinu rostlin, charakteristickou širokým spektrem druhového zastoupení (přes 50 000 druhů, z toho 4 000 ohrožených rostlinných druhů). S ohledem na různý botanický původ, na tradici používání, na způsoby získávání, zpracování, skladování i obchodování nelze pro LAKR jednoznačně vymezit univerzální zdroj informací o sektoru.

Roční objem světového dovozu i vývozu komoditami LAKR se pohybuje v rozmezí 1,1–1,6 mld. USD. Světovému obchodu s LAKR dominuje 12 zemí, v čele je USA s Čínou, dále Japonsko, Německo, Indie, Mexiko, Francie, Korea, Egypt, Itálie, Bulharsko a Pákistán. Ze zmíněných 50 000 rostlinných druhů používaných LAKR je ve větší míře obchodováno pouze s 2 500 druhy.

Poptávka po LAKR na světovém trhu dlouhodobě roste, a to především ve vyspělých kulturních oblastech. V Severní Americe jsou centra poptávky v USA a Kanadě, v Evropě pak v Německu, Itálii, Francii, Velké Británii a nově také v Rusku, Polsku a dalších zemích východní Evropy. V období 1980–2010 se spotřeba LAKR jako suroviny pro farmaceutický a potravinářský průmysl zvýšila až trojnásobně. V tomto období bylo také objeveno nejvíce nových chemicky aktivních substancí pocházejících z přírodních zdrojů nebo produktů, jejichž syntetická obdoba byla přírodními produkty inspirována.

V Evropě má pěstování a sběr LAKR velmi dlouhou tradici. Dle posledních odhadů je zde používáno 200 převážně účelně pěstovaných druhů. Rozloha pěstování v Evropě dosahuje cca 70 000 ha, vhodné pěstitelské lokality se nacházejí především v oblasti Středomoří, dále ve východní a střední Evropě. Evropa je také centrum dovozu LAKR, kam míří komodity z asijského a jihoamerického centra. Nejvýznamnějšími tradičními importéry a exportéry LAKR jsou především Německo, dále Polsko, Velká Británie, Francie, Itálie a Španělsko. Evropa je také centrem vědeckého výzkumu LAKR, kde ověřují vlastnosti tradičně používaných LAKR a hledají nové druhy i účinné látky LAKR.

Druhová skladba pěstovaných a sbíraných druhů LAKR a plocha pěstování LAKR ve významných státech EU v roce 2017

Stát	Rostlinný druh	Plocha pěstování LAKR
Bulharsko	koriandr setý (<i>Coriandrum sativum</i>), levandule lékařská (<i>Lavandula angustifolia</i>), fenýkl (l), damažská růže (<i>Rosa damascena</i>). Planě rost. druhy: šípek (<i>Rosa canina</i>), černý bez (<i>Sambucus nigra</i>), kopřiva dvoudomá (<i>Urtica dioica</i>), volně rostoucí bobule - maliny, borůvky, ostružiny	83 199 ha
Česká republika	Ostropestřec mariánský (<i>Silybum marianum</i>), kmín kořený (<i>Carum carvi</i>), mák setý (<i>Papaver somniferum</i>), námel (<i>Claviceps purpurea</i>), fenýkl obecný (<i>Foeniculum vulgare</i>), koriandr setý (<i>Coriandrum sativum</i>), heřmánek lékařský (<i>Matricaria recutita</i>), máta peprná (<i>Mentha × piperita</i>), meduňka lékařská (<i>Melissa officinalis</i>), len setý (<i>Linum usitatissimum</i>), konopí seté (<i>Cannabis sativa</i>) Sbírané druhy: černý bez (<i>Sambucus nigra</i>), kopřiva dvoudomá (<i>Urtica dioica</i>), šípek (<i>Rosa canina</i>), bříza bělokora (<i>Betula pendula</i>), lípa (<i>Tilia spp.</i>), třezalka tečkovaná (<i>Hypericum perforatum</i>), přeslička (<i>Equisetum arvense</i>), maliníkové a ostružiníkové listy (<i>Rubus spp.</i>).	7 225 ha
Finsko	kmín kořený (<i>Carum carvi</i>), kopr vonný (<i>Anethum graveolens</i>), petržel zahradní (<i>Petroselinum hortense</i>), česnek kuchyňský (<i>Allium sativum</i>), rakytník řešetlákový (<i>Hippophae rhamnoides</i>), koriandr setý (<i>Coriandrum sativum</i>), máta peprná (<i>Mentha × piperita</i>), kopřiva dvoudomá (<i>Urtica dioica</i>) rozchodnice růžová (<i>Rhodiola rosea</i>). Sbírané druhy: kopřiva dvoudomá (<i>Urtica dioica</i>), bříza (<i>Betula sp.</i>), medvědice lékařská (<i>Arctostaphylos uva-ursi</i>), vřes obecný (<i>Calluna vulgaris</i>), jalovec (<i>Juniperus communis</i>), rebríček obecný (<i>Achillea millefolium</i>), zlatobýl obecný (<i>Solidago virgaurea</i>).	17 230 ha

Stát	Rostlinný druh	Plocha pěstování LAKR
Francie	levandule (<i>Lavandula ×intermedia</i> , <i>Lavandula angustifolia</i>), šalvěj muškátová (<i>Salvia sclarea</i>), jinan dvoulaločný (<i>Ginkgo biloba</i>), tymián obecný (<i>Thymus vulgaris</i>), petržel zahradní (<i>Petroselinum crispum</i>), bazalka pravá (<i>Ocimum basilicum</i>). Sbírané druhy: narcis (<i>Narcissus</i> spp.), větvičník slivový (<i>Evernia prunastri</i>).	54 700 ha
Nizozemsko	kmín kořený (<i>Carum carvi</i>), len setý (<i>Linum usitatissimum</i>), kerblík (<i>Anthriscus cerefolium</i>), miřík celer (<i>Apium graveolens</i>), libeček lékařský (<i>Levisticum officinale</i>), petržel zahradní (<i>Petroselinum crispum</i>), náprstník vlnatý (<i>Digitalis lanata</i>), třapatka nachová (<i>Echinacea purpurea</i>), kozlík lékařský (<i>Valeriana officinalis</i>).	2 884 ha
Itálie	petržel zahradní (<i>Petroselinum crispum</i>), bazalka pravá (<i>Ocimum basilicum</i>), máta bergamotová (<i>Citrus bergamia</i>), máta peprná (<i>Mentha × piperita</i>), heřmánek lékařský (<i>Matricaria recutita</i>), levandule (<i>Lavandula angustifolia</i> , <i>Lavandula × intermedia</i>), lékořice lysá (<i>Glycyrrhiza glabra</i>), třezalka tečkovaná (<i>Hypericum perforatum</i>), myrta obecná (<i>Myrtus communis</i>), smil italský (<i>Helichrysum italicum</i>), smil vlnatý (<i>Helichrysum stoechas</i>).	3 300 ha
Litva	Různé druhy rostlin použitelných v kulinářství, kmín kořený (<i>Carum carvi</i>)	6 500 ha
Německo	Petržel zahradní (<i>Petroselinum crispum</i>), pažitka pobřežní (<i>Allium schoenoprasum</i>), majoránka zahradní (<i>Origanum majorana</i>), kopr vonný (<i>Anethum graveolens</i>), kerblík třebule (<i>Anthriscus cerefolium</i>), bazalka pravá (<i>Ocimum basilicum</i>), celer (<i>Apium graveolens</i>), koriandr setý (<i>Coriandrum sativum</i>), kmín kořený (<i>Carum carvi</i>), heřmánek lékařský (<i>Matricaria recutita</i>), máta peprná (<i>Mentha × piperita</i>), tymián obecný (<i>Thymus vulgaris</i>), meduňka lékařská (<i>Melissa officinalis</i>), třezalka tečkovaná (<i>Hypericum perforatum</i>), třapatka různé druhy (<i>Echinacea</i> spp.), kozlík lékařský (<i>Valeriana officinalis</i>), jitrocel kopinatý (<i>Plantago lanceolata</i>), šalvěj lékařská (<i>Salvia officinalis</i>), fenykl obecný (<i>Foeniculum vulgare</i>), ostropestřec mariánský (<i>Silybum marianum</i>), rakytník řešetlákový (<i>Hippophae rhamnoides</i>).	10 149 ha
Polsko	heřmánek lékařský (<i>Matricaria recutita</i>), máta peprná (<i>Mentha × piperita</i>), kozlík lékařský (<i>Valeriana officinalis</i>), třezalka tečkovaná (<i>Hypericum perforatum</i>), ostropestřec mariánský (<i>Silybum marianum</i>).	35 000 ha
Rakousko	dýně (<i>Cucurbita pepo</i>), kmín (<i>Carum carvi</i>), petržel (<i>Petroselinum crispum</i>), fenykl (<i>Foeniculum vulgare</i>), ostropestřec (<i>Silybum marianum</i>), třezalka (<i>Hypericum perforatum</i>), koriandr (<i>Coriandrum sativum</i>). Planě rost. druhy: borovice kleč (<i>Pinus mugo</i>)	17 720 ha
Rumunsko	koriandr setý (<i>Coriandrum sativum</i>), kmín kořený (<i>Carum carvi</i>), fenykl obecný (<i>Foeniculum vulgare</i>), anýz vonný (<i>Pimpinella anisum</i>), chmel otáčivý (<i>Humulus lupulus</i>), meduňka lékařská (<i>Melissa officinalis</i>), máta peprná (<i>Mentha × piperita</i>), šalvěj lékařská (<i>Salvia officinalis</i>), měsíček lékařský (<i>Calendula officinalis</i>), třapatka nachová (<i>Echinacea purpurea</i> , <i>E. angustifolia</i>), artyčok (<i>Cynara scolymus</i>), jitrocel kopinatý (<i>Plantago lanceolata</i>), ostropestřec mariánský (<i>Silybum marianum</i>). Sbírané druhy: lípa (<i>Tilia</i> spp.), šípek (<i>Rosa</i> spp.), hloh (<i>Crataegus</i> spp.), rakytník řešetlákový (<i>Hippophae rhamnoides</i>), černý bez (<i>Sambucus nigra</i>), třezalka tečkovaná (<i>Hypericum perforatum</i>).	12 000 ha
Řecko	česnek kuchyňský (<i>Allium sativum</i>), šafrán (<i>Crocus sativus</i>), řecké oregano (<i>Origanum vulgare</i> spp. <i>hirtum</i>), šalvěj muškátová (<i>Salvia sclarea</i>), pistácie tmel (řečík lentišek) (<i>Pistacia lentiscus</i> var. <i>chia</i>), hnojník horský (<i>Sideritis</i> spp.). Sbírané druhy: dobromysl (<i>Origanum</i> spp.), tymián obecný (<i>Thymus</i> spp.), heřmánek lékařský (<i>Matricaria recutita</i>), máta (<i>Mentha</i> spp.), hnojník horský (<i>Sideritis</i> spp.), šalvěj huňatá (<i>Salvia fruticosa</i>)	5 247 ha
Velká Británie	brutnák lékařský (<i>Borago officinalis</i>), petržel zahradní (<i>Petroselinum crispum</i>), koriandr setý (<i>Coriandrum sativum</i>), heřmánek lékařský (<i>Matricaria recutita</i>), levandule (<i>Lavandula angustifolia</i>), máta klasnatá (<i>Mentha spicata</i>). Sbírané druhy: černý bez (<i>Sambucus nigra</i>), vřesna bahenní (<i>Myrica gale</i>).	6 495 ha

Pramen: Rodina, K. a kol. (2014). Revitalizační tradice udržitelné sklizně planých rostlin ve střední Evropě Traffic a WWF Maďarsko, ISBN 978-1-85850-366-0.

O situaci v pěstování LAKR na Slovensku vypovídají níže uvedená tabulka.

Sklizňové plochy léčivých rostlin v letech 200–2017 na Slovensku v ha

Rok	Sklizňová plocha (ha)	Produkce (t)	Výnos (t/ha)
2007	789,49	1 875,7	2,38
2008	740,39	1 200,2	1,65
2009	497,78	1 437,8	2,89
2010	741,91	730,3	0,98
2011	947,58	3 769,3	3,98
2012	1 323,68	5 303,2	4,01
2013	1 786,05	2 177,8	1,22
2014	2 191,07	7 189,7	3,28
2015	2 588,83	3 679,9	1,42
2016	2 337,54	2 558,8	1,09
2017	2 561,82	1 652,7	0,65

Sklizňové plochy a výnosy kořeninových rostlin na Slovensku v letech 2007 až 2017

Rok	Sklizňová plocha (ha)	Produkce (t)	Výnos (t/ha)
2007	64,55	12,80	0,20
2008	31,35	37,70	1,20
2009	18,26	33,90	1,86
2010	213,45	80,10	0,38
2011	36,17	99,60	2,75
2012	15,87	1,10	0,07
2013	47,69	89,60	1,88
2014	36,93	41,60	1,13
2015	6,95	108,50	15,60
2016	48,73	527,50	10,82
2017	245,91	345,70	1,41

Pramen: ŠÚ SR * plochy osevů k 20. 5. 2017

Obdobně jako v ČR se i na Slovensku nejvíce pěstuje ostropestřec mariánský (*Silybum marianum* (L.) Gaertn., Asteraceae), dále se na Slovensku pěstuje jitrocel kopinatý (*Plantago lanceolata* L., Plantaginaceae) a heřmánek lékařský (*Matricaria recutita* L., Asteraceae). Rostou plochy levandule (*Lavandula angustifolia* Mill., Lamiaceae). Z kořeninových rostlin se nejvíce pěstuje na Slovensku kořeninová paprika (*Capsicum annuum* var. *longum* Sendtner L., Solanaceae) a kmín kořený (*Carum carvi* L., Apiaceae).

PRODUKCE LAKR V ČR

Pěstování LAKR v ČR

Od roku 2015 pěstební plochy LAKR představují vzrůstající trend. V roce 2017 dosahovaly pěstební plochy LAKR 7 457 ha s produkcí 6 732 t a výnosem 0,92 t/ha, což představovalo meziroční navýšení pěstebních ploch o 41 %. V roce 2018 se plochy opět navýšily na 8 554 ha, tj. navýšení o 15 %, s produkcí 6 765 t, což ukazuje mírné navýšení o 0,5 %. Plochy v roce 2018 jsou téměř srovnatelné s rokem 2011 (8 588 ha). V dlouhodobém horizontu je právě kolísání pěstebních ploch pro LAKR charakteristické. Vrcholy pěstování LAKR představovaly roky 1996 (15 800 ha), 2003 (11 000 ha) a 2011 (8 588 ha), nejslabšími roky byly naopak 1999 (3 000 ha) a 2008 (4 000 ha).

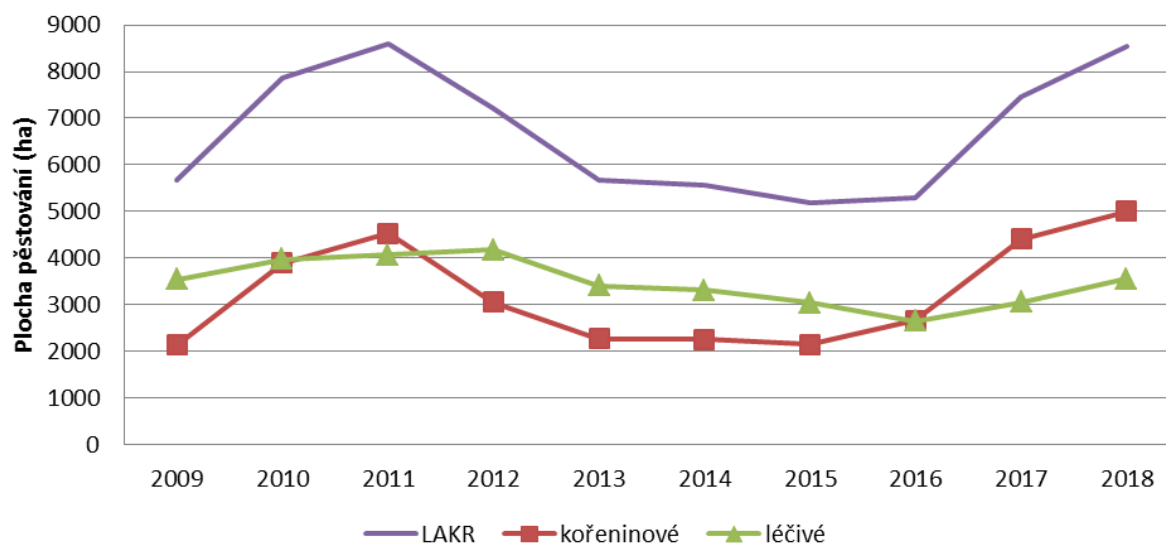
Vývoj ploch a produkce rostlin skupiny LAKR v ČR

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Plocha (ha)	7 864	8 588	7 225	5 659	5 566	5 177	5 297	7 457	8 554
Produkce (t)	5 605	7 016	6 098	3 775	5 066	4 353	4 045	6 732	6 765
Výnos (t)	0,71	0,82	0,86	0,67	0,91	0,88	0,77	0,92	0,78

Pramen: ČSÚ

Rozsah pěstování LAKR je určován nestabilní situací v jejich odbytu. I když všeobecně a celosvětově roste poptávka po LAKR, tuzemských pěstitelů je nedostatek, případně se LAKR pěstují na základě exkluzivní smlouvy s konečným odběratelem domácím, ale i zahraničním. Důvodem nedostatečného zájmu o pěstování je na jedné straně vysoká ekonomická i odborná náročnost pěstování LAKR, na druhé pak nízká výkupní cena a konkurence levných dovážených LAKR. Přesto si tuzemské LAKR zachovávají svou pozici, a to především kvalitou – vysokým obsahem účinných látek a nízkým obsahem nežádoucích příměsí a mikrobiálního znečištění. Tyto vlastnosti jsou určující při zpracovávání LAKR do konečného výrobku. Další důležitou roli hraje i to, zda jsou využívány sušené LAKR (drogy), nebo se zpracovávají meziprodukty (extrakty, výluhy, silice, apod.), jejichž význam má rostoucí tendenci.

Vývoj pěstování LAKR v ČR v letech 2009–2018

Pramen: MZe

Z níže uvedené tabulky lze konstatovat, že od roku 2008 převažují sklizňové plochy léčivých rostlin nad rostlinami kořeninovými a aromatickými (s výjimkou roku 2011, kdy to bylo naopak). V roce 2016 byly plochy léčivých rostlin téměř vyrovnány s mírnou převahou kořeninových a aromatických rostlin.

V roce 2017 a 2018 byly plochy léčivých rostlin naopak nižší oproti plochám kořeninových a aromatických rostlin. U této skupiny rostlin od roku 2008 zaujímá přes 90 % celkové plochy kmín.

Vývoj ploch produkce léčivých, aromatických a kořeninových rostlin v ČR

Rok	Sklizňová plocha LAKR celkem (ha)	Léčivé rostliny			Kořeninové a aromatické rostliny			
		Sklizňová plocha (ha)	Produkce (t)	Výnos (t/ha)	Sklizňová plocha (ha)		Produkce (t)	Výnos (t/ha)
					celkem	z toho kmín		
1997	13 145	6 127	3 570	0,58	7 018	-	5 663	0,81
1998	9 677	6 362	5 282	0,83	3 315	-	2 039	0,62
1999	3 507	950	578	0,61	2 557	-	1 565	0,61
2000	7 019	2 201	2 118	0,96	4 818	-	2 440	0,51
2001	6 371	1 500	974	0,65	4 871	-	3 292	0,68
2002	7 959	2 841	2 086	0,73	5 118	-	3 709	0,72
2003	11 421	5 162	3 003	0,58	6 259	-	4 286	0,68
2004	11 748	5 595	5 257	0,94	6 153	-	2 456	0,40
2005	8 355	3 211	4 421	1,38	5 144	-	3 245	0,63
2006	5 858	2 429	1 963	0,81	3 429	-	2 764	0,81
2007	5 184	2 369	1 892	0,80	2 815	2 319	2 033	0,72
2008	4 015	2 400	2 356	0,98	1 615	1 490	1 491	0,92
2009	5 674	3 539	2 387	0,67	2 135	1 944	1 513	0,71
2010	7 864	3 977	2 915	0,73	3 887	3 670	2 690	0,69
2011	8 588	4 063	3 381	0,83	4 525	4 372	3 635	0,80
2012	7 225	4 177	3 179	0,76	3 048	2 954	2 919	0,96
2013	5 659	3 397	2 309	0,68	2 262	2 109	1 466	0,65
2014	5 566	3 310	2 894	0,87	2 256	2 173	2 172	0,96
2015	5 177	3 034	2 015	0,66	2 143	1 907	2 338	1,09
2016	5 297	2 643	1 954	0,74	2 654	2 443	2 091	0,79
2017	7 457	3 052	3 123	1,02	4 405	4 125	3 609	0,82
2018	8 554	3 558	4 287	0,70	4 996	4 685	4 287	0,86

Pramen: ČSÚ, rok 2018 - osevní plochy

Podle sdružení PELERO CZ z.s. zaujímá největší podíl na produkci léčivých rostlin ostropestřec mariánský, který má zásadní podíl na zvyšování celkových pěstebních ploch léčivých rostlin a vyrovnává tak postupný odklon od produkce makoviny.

Kořeninové rostliny se v roce 2016 pěstovaly pouze na 2 654 ha a v roce 2017 došlo k navýšení na 4 405 ha a v roce 2018 opět se plochy navýšily na 4 996 ha, tj. meziroční nárůst a 13 %. V této skupině rostlin je určující kmín, který je od roku 2007 samostatně sledovanou položkou statistického šetření ČSÚ (a je mu věnována samostatná kapitola této SVZ). V roce 2016 zaujímaly plochy pěstování kmínu 92 % a v roce 2017 pak 93 % z plochy pěstovaných tuzemských kořeninových rostlin. Stejně tak v roce 2018 plochy kmínu (4 865 ha) zabíraly 93 % z ploch kořeninových rostlin (4 996 ha).

Přehled o pěstování kmínu, ostropestřce, námele a makoviny v ČR

Roky	Kmín		Ostropestřec		Námel		Mák/makovina	
	Plocha (ha)	Výnos (t/ha)	Plocha (ha)	Výnos (t/ha)	Plocha (ha)	Výnos (t/ha)	Plocha sklizně máku celkem (ha)	Sklizeň makoviny (t)
2007	2 319	0,69	1 500	0,80	1 500	0,80	53 711*	6 969*
2008	1 490	0,95	2 000	0,75	1 500	0,88	66 560*	6 545*
2009	1 944	0,72	3 500	0,68	1 500	0,79	50 432	4 551
2010	3 670	0,71	-	-	-	-	46 461	3 701
2011	4 372	0,79	5 000	-	1 500	-	33 111	3 065
2012	2 954	0,79	5 000	0,5	1 500	-	17 519	1 932
2013	2 109	0,65	4 500	0,6	1 000	-	33 111	3 065
2014	2 173	0,92	4 700	0,65	1 200	-	25 718	2 554
2015	1 907	1,05	5 000	0,71	1 500		30 054	3 006
2016	2 443	0,79	5 170	0,68	1 000		33 272	2 524
2017	4 125	0,80	3 500	0,5	1 000		29 076	2 524
2018	4 685*	0,85*	3 000	0,42	1 000*	**	24 773	1 330

Pramen: ČSÚ, GRČ, odhad PELERO CZ z.s., Český kmín

Poznámka: * odhad spolek Český mák, PELERO CZ z.s. a Český kmín, z.s.

** smluvní partner a zadavatel pěstování výnos neuvádí

Mezi významné komodity v ČR v rámci pěstovaných LAKR stále patří ostropestřec mariánský a kmín kořený, pěstování námele a máku pro použití na makoviny závisí čistě na zadání zpracovatele.

Nejvýznamnějšími maloplošně pěstovanými LAKR jsou koriandr setý (*Coriandrum sativum* L.), fenykl obecný (*Foeniculum vulgare* var. *vulgare* Mill.) a heřmánek lékařský (*Matricaria recutita* L.), jehož pěstování má dlouhou tradici především v západních a středních Čechách.

Ostropestřec mariánský (*Silybum marianum* L.) zaznamenává v posledních letech výrazné zvýšení poptávky ze strany tuzemských i zahraničních zpracovatelů především z farmaceutického průmyslu, v poslední době také potravinářství pro zpracování do potraviných doplňků. Pro izolaci účinných látek ve farmacii se využívají pokrutiny po lisování nažek. Olej jako vedlejší produkt se uplatňuje v kosmetice, v poslední době také v potravinářství. Rozvíjí se zpracování nažek ostropestřce v krmivářství. Vzrůst poptávky zpracovatelů má vliv na růst ploch osávaných ostropestřcem. Dle šetření sdružení PELERO CZ z.s. byl ostropestřec v roce 2016 pěstován na rekordních 5 170 ha. Rok poté plochy se plochy snížily na 3 500 ha a v roce 2018 už na 3 000 ha. Odhad skutečné rozlohy pěstování je problematický, pěstitele ji vykazují v rámci různých druhů plodin, od olejnin přes léčivé a ostatní technické plodiny.

Pěstování ostropestřce se ve většině případů realizuje přímo na zakázku od zpracovatele, který dodává pěstiteli i osivo, jehož kvalita je prioritní podmínkou dostatečné a kvalitní produkce. Cílem stabilizace v pěstování ostropestřce je pěstitelská technologie pro jeho využití v potravinářství s ohledem na rizika spojená s užitím pesticidů, dodržování platných pravidel pro mikrobiologickou čistotu apod.

Plochy žita, na něž je očkovan **námel** (*Claviceps purpurea* (fr.) Tul.), se pohybují v rozmezí 1 000–1 500 ha. Plocha žita pro očkování námelem je určována požadavky zpracovatele na základě smlouvy s pěstitelem.

Makovina, jako vedlejší produkt pěstování máku (tobolky s 10 cm stonku), byla až do roku 2011 významnou vývozní komoditou. Po změně podmínek odbytu přestala být makovina pro pěstitele zajímavým produktem a její produkce v ČR klesá. V současné době je makovina neprodejná, zájem zpracovatele je velmi omezen.

Pěstování konopí a máku podléhá ustanovením zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách, ve znění pozdějších předpisů, a to následujícím způsobem:

- zákaz pěstování druhů a odrůd rostliny **konopí** (rod konopí seté *Cannabis sativa* L. a konopí indické *Canabis indica* L.), které mohou obsahovat více než 0,3 % látek ze skupiny tetrahydrokanabinolů, s výjimkou pěstování na základě licence udělené podle tohoto zákona a zákona č. 378/2007 Sb., o léčivech, ve znění pozdějších předpisů.
- pěstování odrůd máku setého (*Papaver somniferum* L.), které mohou v sušině z tobolek obsahovat více než 0,8 % morfinu;
- zákaz se nevztahuje na pěstování odrůd rostliny konopí a máku setého pro výzkumné a pokusné účely, pro šlechtění nových odrůd rostlin a pro zachování genetické rozmanitosti rostlin vědeckými a výzkumnými pracovišti;
- stanovuje ohlašovací povinnosti pro pěstitele konopí a máku;
- stanovuje podmínky pěstování, zpracování a nakládání s konopím, mákem a makovinou;
- stanovuje podmínky a ohlašovací povinnosti dovozu a vývozu makoviny.

Použití a obliba tzv. „**zeleného koření**“, které je dodávané na trh v malých kontejnerech nebo jako řezané čerstvé nati některých druhů LAKR, stále stoupá. Na základě rostoucí poptávky se zvyšují plochy pěstování LAKR právě pro tyto účely. Mezi pěstované druhy v ČR patří především libeček (*Levisticum officinale* L.), majoránka zahradní (*Origanum majorana* L., syn. *Majorana hortense* L.), kopr vonný (*Anethum graveolens* L.), bazalka pravá (*Ocimum basilicum* L.), dobromysl obecná (*Origanum vulgare* L.), saturejka zahradní (*Satureja hortensis* L.), rozmarýn lékařský (*Rosmarinus officinalis* L.), máta peprná (*Mentha x piperita* L.), šalvěj lékařská (*Salvia officinalis* L.), tymián obecný (*Thymus vulgaris* L.), koriandr setý (*Coriandrum sativum* L.). Takto dodávaná produkce je však z hlediska posuzování kvality považována za čerstvou zeleninu, určenou v rychlé spotřebě.

Ekologická produkce LAKR v ČR

Ekologické zemědělství představuje v současnosti rychle rostoucí sektor zemědělství většiny zemí světa, roste jeho podíl na struktuře farem i na využití zemědělského půdního fondu. V ČR dosáhl podíl ekologicky využívané půdy již téměř 11,5 % zemědělsky využívané půdy.

Podíl pěstování LAKR na produkci ekologického zemědělství v ČR se stále zvyšuje. V roce 2017 byly LAKR v EZ pěstovány na 1 803 ha s výnosem 0,71 t/ha, což oproti roku 2016 představuje 84% nárůst plochy ekologicky pěstovaných LAKR. V rámci rostlinné ekologické produkce zaujímají LAKR stále větší význam, v roce 2017 představovaly 56 % z celkové plochy ekologicky pěstovaných technických plodin.

Z hlediska podílu uplatnění na domácím trhu a na exportu se většina LAKR vyváží do zahraničí (97 % v roce 2017).

Ekologická produkce LAKR v ČR

Rok	Počet ekofare	Výměra zemědělské půdy v EZ (ha)	Počet farem pěstujících LAKR v EZ	Výměra pěstování LAKR v EZ (ha)	Produkce LAKR v EZ (t)	Výnos LAKR v EZ (t/ha)
2009	1 355	295 151	35	252	91	0,36
2010	3 494	442 869	42	499	271	0,54
2011	3 920	482 927	47	1 449	538	0,66
2012	3 934	488 658	68	1 582	891	0,56
2013	4 060	493 394	80	1 858	950	0,57
2014	3 885	493 971	71	1 159	628	0,56
2015	4 115	494 661	60	1 057	532	0,64
2016	4 243	506 070	53	979	429	0,58
2017	4 399	520 032	78	1 803	750	0,71

Pramen: KEZ o.p.s., šetření ÚZEI

Pěstování LAKR má v ekologickém zemědělství svůj podíl. Roste počet ekofare, které se zabývají mj. pěstováním LAKR. Rozsah pěstování LAKR v režimu ekologického zemědělství vzrůstá, většina produkce je určena pro export, domácí trh spotřebuje pouze okolo 2 % produkce. Podle údajů největšího zpracovatele LAKR z ekologické produkce (SONNENTOR s.r.o., Čejkovice) se nejvíce pěstuje meduňka, měsíček, a šalvěj. Ostropestřec s označením bioprodukt pěstuje 25–30 biopěstitelů. Bohužel zpracovatel celkovou výměru biopěstitelů neeviduje.

Sběr léčivých rostlin v ČR

ČR je zemí, kde je pěstování i sběr léčivých rostlin ve volné přírodě tradiční záležitostí. Podstatnou podmínkou sběru LAKR je dokonalá znalost sbíraných rostlin a udržitelnou výskytu sbíraného rostlinného druhu v přírodě. Problematickou však zůstává kvalita usušené drogy. Sběr v posledních letech stagnuje a zůstává aktivní především v místech tradice, která jsou spojena s možností odbytu v nákupnách LAKR. Objem nakoupených sběrových drog je určen výší výkupních cen českých nákupců a zájmem sběračů.

V ČR se sbírá okolo 70 druhů léčivých rostlin. Mezi nejvíce sbírané druhy, na které se nevztahují žádná omezení kromě zákazu sběru na chráněných územích, patří růže šípková – šípky (*Rosa canina* L.), černý bez (*Sambucus nigra* L.), kopřiva dvoudomá (*Urtica dioica* L.), hluchavka bílá (*Lamium album* L.), bříza bělokorá (*Betula pendula* L.), řebříček obecný (*Achillea millefolium* Moench.), podběl lékařský (*Tussilago farfara* L.), jitrocel kopinatý (*Plantago lanceolata* L.), kostival lékařský (*Symphytum officinale* L.), jahodník (*Fragaria* sp.), třezalka tečkovaná (*Hypericum perforatum* L.), maliník obecný (*Rubus idaeus* L.), ostružiník křovitý (*Rubus fruticosus* L.).

Informace o sběru LAKR v ČR, ale i v Evropě lze nalézt ve výsledcích mezinárodního projektu **Tradiční využívání planých rostlin – Traditional and wild** - „Podpora sběru a zpracování tradičních, planě rostoucích rostlin pro udržení a rozvíjení kulturních tradic a zmírnění ekonomických a společenských nerovností znevýhodněných skupin obyvatelstva ve Střední Evropě“. Tento projekt byl ukončen v dubnu 2014. Realizován byl v rámci programu CENTRAL EUROPE a spolufinancován z ERDF. Výsledky projektu včetně studií, strategií a výukových materiálů lze nalézt v publikaci: Rodina, K. a kol. (2014). Revitalizační tradice udržitelné sklizně planých rostlin ve střední Evropě Traffic a WWF Maďarsko, ISBN 978-1-85850-366-0, <https://www.traffic.org/site/assets/files/8130/revitalizing-traditions-of-sustainable-wild-plant-harvesting-in-central-europe-cz.pdf>.

Cenový vývoj

Výkupní ceny LAKR jsou stanovovány zpracovateli a vycházejí ze světových výkupních cen. Dalším faktorem ovlivňujícím výši cen je možnost dovozu kvalitativně odpovídajících surovin vybraných druhů ze zahraničí. Výkupní ceny LAKR v posledních letech v ČR i ve světě stagnují, pro pěstitele i sběratele ve většině případů nepřinášejí ekonomické zhodnocení náročného pěstování nebo sběru.

Dle šetření sdružení PELERO CZ z.s. se výkupní ceny v ČR dlouhodobě pohybují v následujících cenových rozmezích: 120–500 Kč/kg u květových drog, 50–65 Kč/kg u kořenových drog a 25–80 Kč/kg u listových a naťových drog.

Kmín dosahoval v předchozích letech realizačních cen 50–70 Kč/kg, v roce 2018 došlo k jejich poklesu a v současné době (leden 2019) jsou odbytové ceny kolem 20 Kč/kg.

Osivo, sadba a genové zdroje LAKR

Odrůdy i rozmnožovací materiál LAKR podléhají ustanovením zákona č. 219/2003 Sb., o oběhu osiva a sadby, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon od roku 2004 akceptuje principy právních předpisů EU, které jsou prakticky všechny charakteru směrnice, což znamená, že musí být zapracovány do národních zákonů. Evropské předpisy vyžadují pro uvádění do oběhu rozmnožovacího materiálu hlavních zemědělských plodin povinnou národní registraci odrůd těchto zemědělských plodin, jejichž výčet je uveden v „Druhovém seznamu“ zákona. Takto registrované odrůdy jsou následně zařazeny do „Katalogu odrůd“ platném pro všechny členské státy EU. V tomto systému je samozřejmě řada specifických ustanovení, výjimek apod., ale skupina LAKR není zařazena mezi hlavní zemědělské plodiny a není tedy ani součástí „Druhového seznamu“, mimo kmínu, který je zde zařazen mezi olejninu, stejně tak len a konopí.

Nové odrůdy léčivých, aromatických a kořeninových rostlin (vyjma výše uvedených plodin kmín, len a konopí) již nelze klasicky registrovat. Lze pouze požádat o udělení práva k odrůdě prostřednictvím ÚKZÚZ. Práva lze udělit jako národní odrůdová práva (uplatňována na území jednoho nebo více členských států, v ČR podle zákona č. 408/2000 Sb., o ochraně práv k odrůdám, ve znění pozdějších předpisů) nebo odrůdová práva Společenství (uplatňována na území všech členských států dle nařízení Rady (ES) č. 2100/94, o odrůdových právech Společenství, ve znění pozdějších předpisů).

Držitel práv k odrůdě má právo rozhodovat o odrůdě, tj. o udržovacím šlechtění a o množení. Jde o určitou formu ochrany duševního vlastnictví šlechtitele (investora) právě proto, že šlechtění je velmi nákladný a dlouhodobý proces. Práva jsou zakotvena Mezinárodní úmluvou na ochranu práv k novým odrůdám rostlin (základem UPOV = Mezinárodní unie na ochranu práv k novým odrůdám rostlin). ČR je členem UPOV od roku 1993. Legislativně je toto ošetřeno nařízením Rady (ES) č. 2100/94, o odrůdových právech Společenství (závazné pro ČR od roku 2004) a zákonem č. 408/2000 Sb., o ochraně práv k odrůdám rostlin, ve znění pozdějších předpisů.

ÚKZÚZ přezkoumá požadavky zákona (novost, odlišnost, uniformita, stabilita a název) a provede zkoušky a popis. Po udělení osvědčení o právech k odrůdě žádný jiný subjekt (fyzická osoba, právnická osoba) nesmí bez souhlasu držitele práva k odrůdě odrůdu množit a prodávat osivo (tzn. uvádět do oběhu). Jedná se o vylučné vlastnictví práv. Může však od držitele práv zakoupit „licenci“ a pak množit. Za porušení tohoto zákona jsou peněžitě sankce. Pro ochranu držitele práva k odrůdě na území EU se žádost aplikuje na Community Plant Variety Office, Angers, Francie.

Seznam odrůd LAKR zapsaných ve Státní odrůdové knize k 15. červnu 2017 (jako léčivé, aromatické a kořeninové rostliny a jako olejiny), v závorce je uveden rok zápisu:

Kopr vonný – *Hanák* (1989), *Oliver* (2008)

Kmín – *Aprim* (2014), *Prochan* (1990), *Rekord* (1974), *Kamín* (2019)

Ostropestřec mariánský – *Silyb* (1988)

Saturejka zahradní – *Pikanta* (1981)

Seznam právně chráněných odrůd LAKR k 15. říjnu 2018 (mezi léčivými, aromatickými a kořeninovými rostlinami a mezi olejninami), v závorce je uveden rok zápisu:

Kopr vonný – *Monarch* (2011)

Kmín – *Aprim* (2014), *Kamín* (2019)

Ostropestřec mariánský – *Aida* (2014), *Mirel* (2010), *Verde* (2014), *Albus* (2017), *Tevadian* (2017), *Tevasil* (2015)

Pupalka dvouletá – *Bienala* (2012)

Významným zdrojem strategických materiálů jsou genetické zdroje LAKR. Jejich shromažďování a uchovávání je nepostradatelné pro uchování životního prostředí a biodiverzity, ale také pro práci potenciálních uživatelů - šlechtitelů a vědeckých pracovníků.

Česká kolekce genetických zdrojů (GZ) LAKR je ze zákona svěřena do péče olomouckého pracoviště Výzkumného ústavu rostlinné výroby, v. v. i. a Zahradnické fakulty Mendelovy univerzity v Brně. Řádnou kolekci v současné době tvoří 75 různých rodů LAKR s 1 181 aktivními položkami GZ. Generativně uchovávané položky GZ LAKR jsou dlouhodobě konzervovány v Genové bance v Praze, vegetativně množené položky jsou uchovávány v polní školce přímo na pracovištích v Olomouci a Lednici. Nejcennější GZ LAKR jsou v bezpečnostní duplikaci uchovávány také ve slovenské Genové bance v Piešťanech a ve světovém úložišti semen na Špicberkách (Svalbard Global Seed Vault). Na pracovištích v Olomouci a Lednici je rovněž soustředěna tzv. pracovní kolekce GZ čítající více než 1 300 položek. Vedle získávání a uchovávání různých materiálů se práce s GZ LAKR zaměřuje zejména na doplňování pasportních a popisných dat, které představují zvýšený uživatelský komfort. Pasportní i popisná data jsou ukládána do informačního systému GRIN Czech, který je zpřístupňuje také uživatelům (<https://grinczech.vurv.cz>). Velmi důležitá je v oblasti práce s těmito materiály také mezinárodní spolupráce, která probíhá především v pracovní skupině Working Group on Medicinal and Aromatic Plants (ECPGR MAPWG) pod hlavičkou organizace Bioversity International. České GZ LAKR jsou prostřednictvím systému AEGIS (A European Genebank Integrated System) také součástí evropské virtuální banky GZ rostlin.

PRŮBĚH VEGETACE LAKR V ROCE 2018

Průběh vegetace v roce 2018 byl velmi netypický. Je třeba upozornit na skutečnost, že se v ČR pěstuje cca 30 druhů na velkých, ale i na velmi malých plochách pro produkci různých částí rostliny.

Velkoplošně pěstované druhy – ostropestřec, kmín, námel (tisíce ha).

Druhy pěstované na „stovkách“ (do 100) ha – heřmánek, máta, meduňka, fenykl, koriandr, anýz.

Druhy pěstované na malých plochách – všechny ostatní.

Kořeny: někteří pěstitelé kozlíku, proskurníku a dalších pěstovaných LAKR pro kořen čekají na sklizeň na jaro (větší vlhkost půdy).

Natě a listy: výnos byl ovlivněn vysokými teplotami a nedostatkem srážek, takže v různých oblastech se dosáhly výnosy o 20–50 % nižší ve srovnání s průměrem posledních let.

Květy: U heřmánku, zvláště u jarních výsevů porosty nevzešly. V případě úspěšného založení porostu byly výnosy větší ve srovnání s průměrem u prvních sklizní. Při třetí sklizni na řadě míst byly porosty zaschlé a neskliditelné. Vysoké výnosy květů byly zaznamenány např. u levandule, např. v Žabčicích (viz tabulka níže) což je kukuřičná výrobní oblast.

Plody: U kmínu byly výnosy vyšší ve srovnání s průměrem, i když jsou značné rozdíly podle oblastí pěstování. Nižší výnosy byly zaznamenány u ostropestřce mariánského, pěstitelé z různých oblastí uvádějí výnosy o 20–50% nižší. Není k dispozici přehled o vlivu počasí na obsahové látky.

Pro ilustraci je níže uvedena tabulka s průběhem teplot v roce 2018 na Polní pokusné stanici MENDELU v Žabčicích.

Meteorologické údaje Žabčice 2018

Průměrná teplota vzduchu (°C)				
Ročník	Měsíc	Skutečnost	Normal	Hodnocení dle WMO
2018	Leden	2,1	-2,00	silně nadnormální
2018	Únor	-2,0	0,2	podnormální
2018	Březen	2,4	4,3	normální
2018	Duben	14,6	9,6	mimořádně nadnormální
2018	Květen	18,3	14,6	mimořádně nadnormální
2018	Červen	20,1	17,7	silně nadnormální
2018	Červenec	21,8	19,3	silně nadnormální
2018	Srpen	23,8	18,6	mimořádně nadnormální
2018	Září	16,6	14,7	nadnormální

Měsíční srážkové úhrny (mm)				
Ročník	Měsíc	Skutečnost	Normal	Hodnocení dle WMO
2018	Leden	46,2	24,8	silně nadnormální
2018	Únor	14,5	24,9	podnormální
2018	Březen	15,6	23,9	normální
2018	Duben	9,6	33,2	silně podnormální
2018	Květen	51,2	62,8	normální
2018	Červen	45,6	68,6	podnormální
2018	Červenec	1,2	57,1	mimořádně podnormální
2018	Srpen	14,2	54,3	silně podnormální
2018	Září	114,8	35,5	mimořádně nadnormální

Pramen: PELERO CZ z.s.

ZAHRANIČNÍ OBCHOD S LAKR V ČR

Vývojem celní nomenklatury EU dochází ke sjednocování položek a vypouštění některých statisticky méně významných položek, resp. ke vzniku položek nových. Tímto byla dotčena od posledního vydání SVZ také oblast LAKR. Proto v této kapitole uvádíme pouze vývoj zahraničního obchodu s kořením a léčivými rostlinami, pro nevypovídající hodnotu byla vynechána skupina rostlinných šťáv a výtažků. Přehledný současný stav celní nomenklatury je uveden v příloze.

Ke změnám došlo také v kapitole 09 Čaj, maté, koření, která se dotýká komodity kmín, a to následně: položky 0909 10 Semena anýzu nebo badyánu, 0909 40 Semena kořeného kmínu, 0909 50 Semena fenyklu, jalovcové bobulky byly sloučeny do nové položky 0909 61 a 0909 62 Semena anýzu, badyánu, kořeného kmínu nebo fenyklu, jalovcové bobulky. Položky 0909 30 Semena kmínu, ne kořeného. Pro tuto SVZ byly použity pro kmín položky 0909 31 Semena kmínu nedrcená a nemletá, 0909 32 Semena kmínu drcená nebo mletá a 0909 40 Semena kmínu kořeného.

Zahraniční obchod s kořením

Bilance zahraničního obchodu s kořením se dlouhodobě pohybuje v záporných hodnotách. V posledních letech se pohybuje na úrovni 5–7 tis. t. V roce 2017 dosáhlo záporné saldo zahraničního obchodu koření 7 300 t v hodnotě 577,3 mld. Kč a v roce 2018 6 887 t v hodnotě 594,3 mil. Kč.

Bilance zahraničního obchodu s kořením ČR kód KN 0904–0910

Ukazatel	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
Tuny	-5 425,8	-5 563,2	-5 413,8	-5 694	-6 816	-7 196	-7 300	-6 887
Tisíc Kč	-476 737,6	-471 347,6	-508 450,0	-618 682	-696 583	-823 575	-577 317	-594 343

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: * období leden–prosinec 2018

Dovoz koření se v posledních letech stále zvyšuje. V roce 2017 bylo dovezeno 10 549,9 t koření, tj. o 2,3 % více než v předcházejícím roce. V roce 2018 se objem dovezeného koření v hodnotě 10 466,3 t, což představuje meziroční pokles o necelé 1 %. Hlavními dováženými komoditami byly v letech 2017 a 2018 zázvor, paprika, pepř a také kmín. Mezi tradiční dovozce patří Čína, Španělsko, Polsko, Vietnam a Německo, odkud se každoročně doveze cca 60 % celkového objemu dováženého koření. V roce 2018 byl podíl na dovozu koření z těchto zemí následující: Čína 22 %, Španělsko 14 %, Polsko 11 %, Vietnam 7 % a Německo 6 %.

Vývoj dovozů koření do ČR (t)

Položka	Druh	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
CELKEM		7 761,3	8 254,6	8 652,3	9 171,0	9 796,4	10 222,2	10 549,9	10 466,3
Z toho:									
090411 090412	Pepř drcený a nedrcený	1 328,2	1 450,7	1 339,4	1 263,0	1 271,9	1 302,7	1 456,0	1 558,1
090420	Paprika mletá a nemletá	2 854,1	2 649,3	2 509,7	2 746,2	2 704,7	2 670,8	2 473,6	2 868,8
0905	Vanilka	6,1	9,8	10,3	10,5	11,9	18,2	9,0	15,0
0906	Skořice drcená a nedrcená	343,4	459,3	421,5	460,2	503,8	515,3	688,5	634,3

Položka	Druh	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
0907	Hřebíček	39,1	44,4	48,4	47,1	52,4	57,2	58,1	72,1
09081	Muškatový oříšek	61,7	42,9	32,4	36,5	39,6	40,1	37,3	44,9
09082	Muškatový květ	17,7	13,5	16,6	18,5	15,5	16,7	14,4	21,7
09083	Amomy a kardamomy	54,6	13,0	19,4	17,1	27,4	25,4	27,5	34,6
090910 ¹⁾	Anýz nebo badyán	29,7	-	-	-	-	-	-	-
09092	Koriandr	167,2	119,6	151,3	201,7	167,5	156,9	180,7	167,3
090930 ¹⁾ 090940 ¹⁾ 090931 ²⁾ 090932 ²⁾	Kmín	436,1	435,1	675,0	865,7	668,2	844,9	879,4	243,9
2090950 ¹⁾	Fenykl, jalovcové bobulky	92,4	-	-	-	-	-	-	-
090961 ²⁾ 090962 ²⁾	Anýz, badyán, kořený kmín, fenykl, jalovcové bobulky	-	242,7	223,7	277,6	311,4	305,7	349,5	384,1
09101	Zázvor	1 246,7	1 871,0	2 204,4	2 027,6	2 818,7	2 924,8	2 739,9	2 693,9
091020	Šafrán drcený a nedrcený	15,6	23,0	33,4	43,7	51,1	45,5	48,3	60,7
091030	Kurkuma	111,9	82,4	95,6	129,4	122,5	152,6	164,3	212,5
09109910	Semena pískavice	35,2	24,1	24,1	25,9	32,5	34,7	35,8	52,1
09109931	Mateřídouška	17,5	18,9	10,1	20,8	14,7	12,2	16,0	10,9
09109933 09109939	Tymián	32,5	39,7	45,9	56,3	53,8	62,8	56,5	78,7
09109950	Bobkový list	56,9	58,1	87,2	65,5	59,7	90,3	99,6	90,1
09109105	Kari	35,0	43,3	49,9	55,6	60,8	72,8	83,8	71,6
09109110 09109190	Směsi koření drcené i nedrcené	567,0	288,3	389,9	447,0	402,6	481,4	626,5	595,0
09109991 09109999	Koření ostatní drcené i nedrcené	212,4	325,5	264,2	355,1	405,7	391,2	505,2	552,41

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: *období od leden–prosinec 2018,

¹⁾ KN do roku 2011,

²⁾ kód KN od roku 2012

Vývoz komodit skupiny koření je určen především hlavní položkou – kmínem. Kmín jako nejsilnější, exportní položka se v roce 2017 podílel 34 % z celkového vývozu a v roce 2018 pak 32 %. V roce 2018 vývoz koření meziročně vzrostl o 10 % na objem 3 579 t. Dlouhodobě tradičními zeměmi, kam směřuje vývoz koření z ČR, jsou Slovensko, Německo, Maďarsko, Polsko, v roce 2017 v následujícím poměru: 34 % Slovensko, 19 % Německo, 13 % Maďarsko, 12 % Polsko.

Vývoj vývozu koření z ČR (t)

Položka	Druh	2011	2012	2013	2014*	2015	2016	2017	2018**
CELKEM		2 335,5	2 691,4	3 238,5	3 477,1	2 980,5	3 026,4	3 250,3	3 578,9
Z toho:									
09041	Pepř drcený a nedrcený	109,5	318,2	314,5	324,0	345,3	392,0	609,1	617,3
09042	Paprika mletá a nemletá	217,6	221,4	219,5	266,8	314,8	349,2	328,1	460,3
0905	Vanilka	0,5	0,8	0,9	1,3	2,7	3,8	9,8	13,5
0906	Skořice drcená a nedrc.	42,2	68,5	62,1	71,4	119,4	97,4	111,5	118,5
0907	Hřebíček	8,7	3,9	4,6	6,2	4,2	4,3	3,6	4,3
09081	Muškatové oříšky	4,3	4,0	5,7	4,2	6,6	5,3	5,4	6,0
09082	Muškatový květ	0,4	0,3	0,4	0,3	0,2	0,9	3,1	1,4
09083	Amomy a kardamomy	7,2	9,0	6,7	7,1	8,7	8,9	9,3	8,5
090910 ¹⁾	Anýz nebo badyán	3,2	-	-	-	-	-	-	-
09092	Koriandr	114,5	17,7	68,9	212,1	254,9	287,2	42,6	37,1
090930 ¹⁾ 090940 ¹⁾ 090931 ²⁾ 090932 ²⁾	Kmín	1 524,1	1 190,1	1 446,5	1 568,9	1 001,7	952,5	1 095,9	1 147,3
090950 ¹⁾	Fenykl, jalovcové bobulky	15,7	-	-	-	-	-	-	-
090961 ²⁾ 090962 ²⁾	Anýz, badyán, kořený kmín, fenykl, jalovcové bobulky	-	56,8	60,0	71,8	45,3	34,3	46,7	51,4
091010	Zázvor	77,1	394,5	459,3	498,3	573,7	656,0	629,7	677,4
091020	Šafrán drcený a nedrcený	2,7	3,4	9,1	13,6	18,6	11,8	19,5	51,7
091030	Kurkuma	7,7	6,9	8,7	10,2	9,9	15,9	20,2	27,5
09109910	Semena pískavice	0,2	1,3	0,3	0,2	0,05	2,3	3,1	11,1
09109931	Mateřídouška	7,8	3,4	1,9	2,0	2,1	2,1	2,5	3,0
09109933 09109939	Tymián	5,1	13,5	39,8	25,6	8,2	10,7	14,9	7,2
09109950	Bobkový list	2,5	2,6	6,8	5,2	3,9	5,0	4,6	6,6
09109105	Kari	12,3	23,1	15,4	14,7	15,6	26,7	30,4	66,6
09109110 09109190	Směsi koření drcené i nedrcené	33,7	40,4	36,2	69,0	121,8	79,7	87,0	127,4
09109991 09109999	Koření ostatní drcené i nedrcené	138,2	311,5	471,3	304,2	122,8	80,6	173,3	134,8

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: *upravená hodnota,

** období od leden–prosinec 2018,

¹⁾ KN do roku 2011,²⁾ kód KN od roku 2012

Zahraniční obchod s léčivými rostlinami

V zahraničním obchodu s léčivými rostlinami, dle celní nomenklatury rostlinami pro voňavkářství a farmacii, převažuje od roku 2011 dovoz. Důvodem je odklon od pěstování makoviny v ČR a jejího vývozu k výhradnímu zpracovateli na Slovensko. Do roku 2010 makovina představovala v průměru 88% podíl na objemu vývozu léčivých rostlin z ČR. Makovina se naposledy vyvážela v roce 2016, a to v objemu 495 t. Od tohoto roku se již nevyváží, ale také se od roku 2015 se do ČR nedováží.

V roce 2017 bylo do ČR dovezeno 4 051,5 t rostlin pro farmaceutické a kosmetické zpracování pouze v rámci položky Části rostlin ostatní, což představuje 3,4 % navýšení oproti roku 2016, kdy se dovezlo 3 915,5 t. V roce 2018 došlo opět k meziročnímu nárůstu a to 24 %. Necelá čtvrtina (16 %) léčivých rostlin pocházela v tomto roce z nové destinace z Chorvatska, dále pak z tradičních dovozoých zemí jako je Polsko, Německo, Nizozemsko, Bulharsko a Slovensko, ustoupilo Thajsko.

Bilance zahraničního obchodu ČR s rostlinami pro voňavkářství a farmacii apod., kód KN 1211

Ukazatel	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
Tuny	-1 322,1	-2 672,7	-2 502,0	-1 809	-1 741	-2 176,9	-2 498,8	-3 306,4
Tisíc Kč	-130 070,0	-184 410,7	-132 421,1	-235 072	-280 845	-248 610	-195 691	-243 841

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: * období leden–prosinec 2018

Vývoj dovozů rostlin pro voňavkářství a farmacii apod. do ČR (t)

Položka	Druh	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
CELKEM		3 877,1	4 191,6	4 159,4	3 922,0	3 859,8	3 915,5	4 051,5	5 005,9
Z toho:									
121120	Kořeny ginsengu (ženšenu)	1,3	1,9	2,1	2,4	2,8	3,1	2,5	1,3
121140	Maková sláma (makovina)	0	2,9	6,7	0,2	0	0	0	0
12119086	Části rostlin ostatní	3 875,8	4 186,8	4 139,9	3 919,4	3 857,0	3 912,4	4 048,5	5 004,2

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: * období leden–prosinec 2018

Vývoj vývozu rostlin pro voňavkářství a farmacii apod. z ČR (t)

Položka	Druh	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
CELKEM		2 555,0	1 518,9	1 657,3	2 113,0	2 118,8	1 738,6	1 552,7	1 699,5
Z toho:									
121120	Kořeny ginsengu (ženšenu)	0	0,2	0,0	0,0	0,1	0,1	13,3	0
121140	Maková sláma (makovina)	1 536,2	731,7	776,1	1 094	941,8	495,0	0	0
12119086	Části rostlin ostatní	1 018,8	786,8	881,2	1 019,0	1 176,9	1 243,5	1 539,4	1 699,5

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

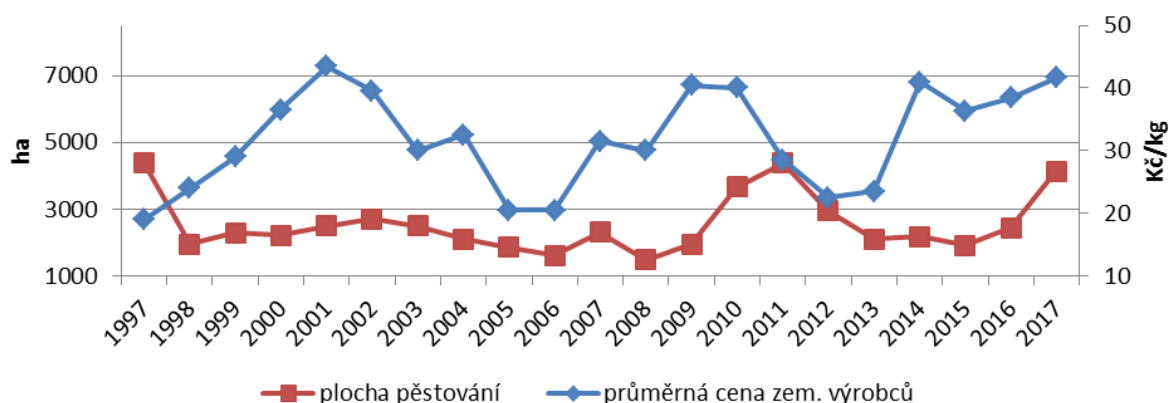
Poznámka: * období leden–prosinec 2018

PRODUKCE A ZAHRANIČNÍ OBCHOD S KMÍNEM V ČR

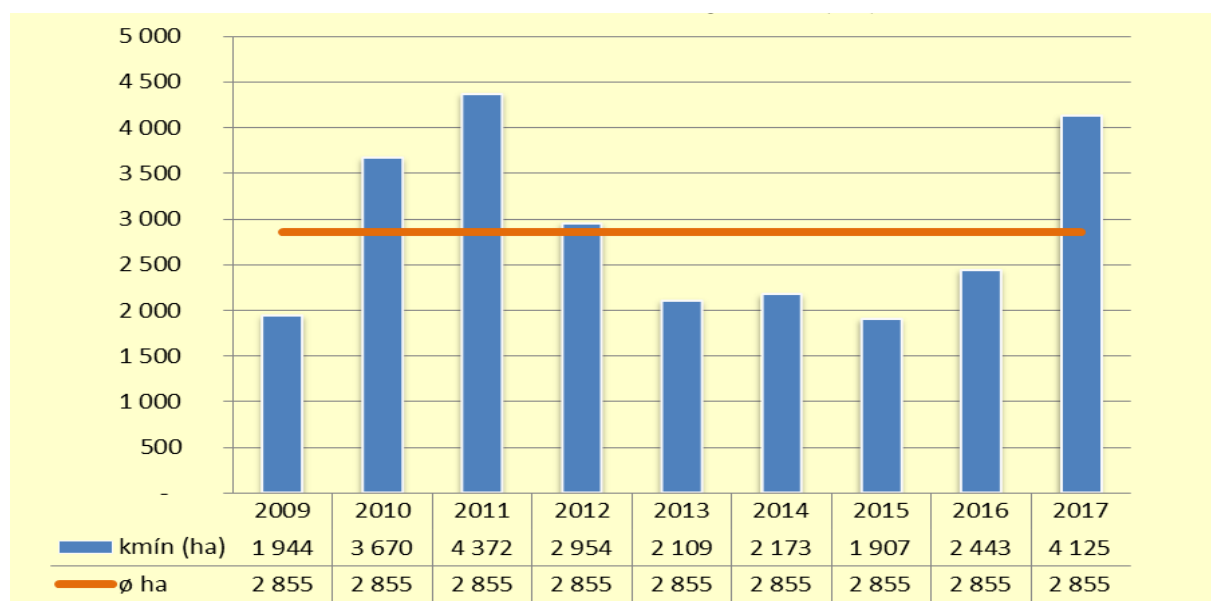
Kmín kořený si stále drží postavení významné plodiny českého zemědělství i důležité exportní komodity. Důkazem toho je i získání chráněného označení původu pro produkt **ČESKÝ KMÍN** podle nařízení Rady (ES) č. 510/2006, o ochraně zeměpisných označení a označení původu zemědělských produktů a potravin. Základními parametry pro využití přidělené známky je vymezení oblasti pěstování – ČR, použití registrované odrůdy kmínu, setí kmínu do 20. června, ošetřování porostu kmínu podle metodiky pěstování kmínu a také kvalita nažek, která je dána minimálním obsahem silice 2,8 %.

Pěstování kmínu má v ČR dlouhou tradici v šlechtění, výzkumu i v samotném pěstování. Právě tato tradice přinesla kmínu specifické postavení mezi kořeninovými rostlinami i obecně mezi zemědělskými komoditami. Limitujícím faktorem pěstování kmínu v tuzemském prostředí je zejména vývoj cen, který se projevuje cyklickým kolísáním a následně i rozsahem pěstebních ploch. V posledních letech se v uvedeném schématu stále výrazněji podílí na vývoji také poptávka po levném a mnohdy méně kvalitním kmínu. Dle sdružení Český kmín, z.s. je důvodem tohoto vývoje především chování českých pěstitelů v reakci na vývoj cen kmínu, tj. v podstatě kopírování cyklického vývoje (cca 8letý cyklus, tj. 4 roky klesání cen k jejich minimu a 4 roky nárůst cen kmínu). Tento trend lze vysledovat z následujícího grafu. V posledních letech roste význam využívání hlavních složek kmínové silice a to limonenu a karvonu (omezení klíčivosti brambor, biologické prostředky ochrany rostlin atd.). Těmto otázkám se věnuje velká pozornost a využití složek kmínové silice, získávaných z odpadu po čištění může ovlivnit plochy, ale také využitelnost kmínu na trhu.

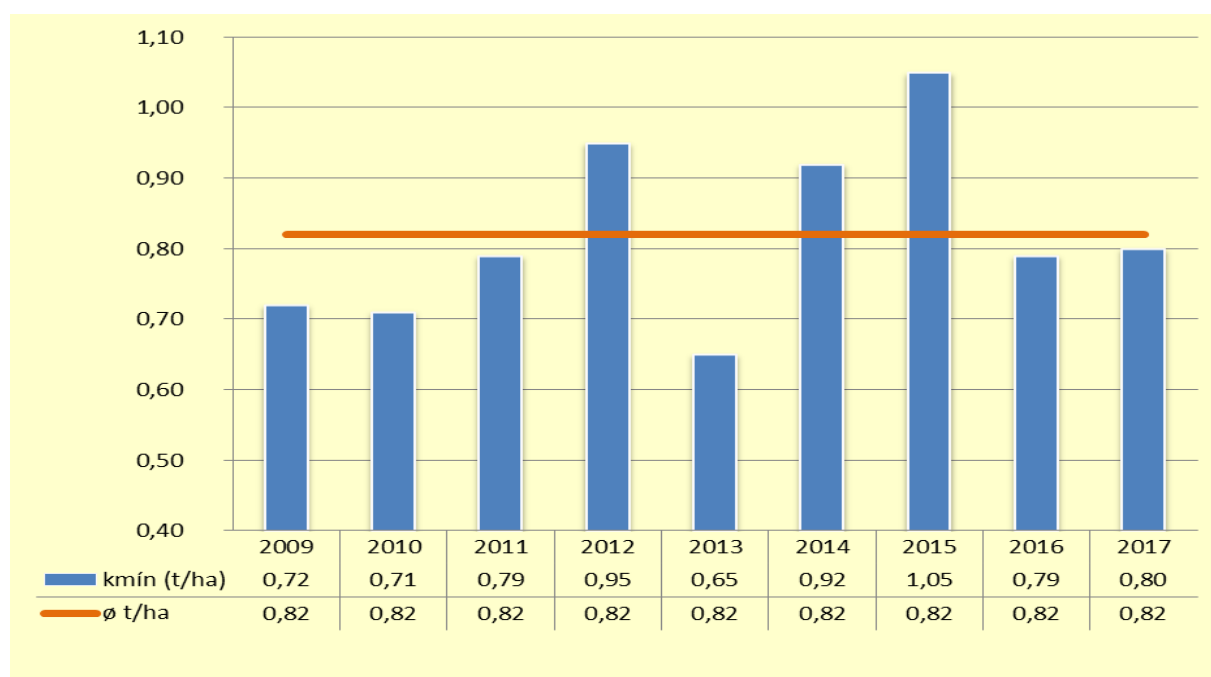
Vývoj ploch pěstování a cen zemědělských výrobců kmínu

Pramen: MZe

Sklizňová plocha kmínu kořenného (ha)

Pramen: PELERO CZ z.s.

Hektarový výnos kmínu kořenného (t.ha⁻¹)

Pramen: PELERO CZ z.s.

Od roku 2015 se sklizňová plocha kmínu postupně zvyšovala. V roce 2017 došlo k meziročnímu nárůstu a to o 69 %, na 4 125 ha. Plochy v roce 2018 se opět navýšily a to o dalších téměř o 14 % na 4 685 ha. Důvodem je poměrně strmý růst spotřebitelských cen a následně i cen zemědělských výrobců kmínu v průběhu uvedeného období, kdy ceny kmínu přesahovaly 60 Kč/kg. V roce 2018 došlo ke zlomu a ceny kmínu klesaly na hranici 25 Kč/kg a na začátku roku 2019 byly ceny kmínu 20–22 Kč/kg.

Přehled pěstování ploch kmínu

Rok	Sklizňová plocha (ha)	Produkce (t)	Výnos (t/ha)
1985	3 692	2 215	0,60
1990	6 124	6 549	1,07
1991	4 650	3 813	0,82
1992	5 343	4 590	0,86
1993	2 052	356	0,17
1994	2 350	2 103	0,88
1995	6 000	5 000	0,83
1996	8 120	9 500	1,00
1997	4 400	5 000	1,00
1998	1 950	1 520	0,80
1999	2 300	1 785	0,85
2000	2 210	1 800	0,75
2001	2 500	2 600	1,10
2002	2 700	2 449	0,91
2003	2 500	2 375	0,95
2004	2 100	1 050	0,50
2005	1 850	1 758	0,95
2006	1 620	1 701	1,05
2007	2 319	1 603	0,80
2008*	1 490	1 411	0,95
2009	1 944	1 405	0,72
2010	3 670	2 619	0,71
2011	4 372	3 475	0,79
2012	2 954	2 818	0,95
2013	2 109	1 370	0,65
2014	2 173	2 009	0,92
2015	1 907	2 000	1,05
2016	2 443	1 930	0,79
2017	4 125	3 311	0,80
2018	4 685	3 829	0,82

Pramen: ČESKÝ KMÍN, z.s., ČSÚ

Poznámka: * od roku 2008 sleduje plochu pěstování kmínu ČSÚ

V roce 2014 byla registrovaná nová odrůda kmínu – Aprim. Jedná se o první odrůdu kmínu ozimého typu s vysokým výnosem nažek, která uniká poškození způsobenému hálčivcem kmínovým a vzhledem k termínu setí (srpen) umožňuje pěstování běžné předplodiny. Udržovatelem a držitelem šlechtitelských práv je společnost Agritec Plant Research, s.r.o.

V roce 2019 byla registrovaná nová odrůda kmínu – Kamín. Jedná se o odrůdu dvouletého typu, která je určená k produkci semene pro potravinářské účely. Je neopadavá, středně raná a středně vysoká s vysokým obsahem silic. Udržovatelem je SAGA SEED, s.r.o., Lysá nad Labem.

Přehled cen zemědělských výrobců kmínu v ČR (Kč/kg)

Rok	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Cena (Kč)	40–41	37–43	25–32	20–25	22–25	25–57	45–75	65–70	65–25	35–18

Pramen: ČESKÝ KMÍN, z.s.

Přehled spotřebitelských cen kmínu v ČR (Kč/100 g)

Rok/měsíc	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
2008	26,43	27,01	26,51	26,77	27,96	28,37	29,72	30,32	30,76	31,18	31,36	30,63
2009	31,28	31,16	31,45	31,46	31,19	30,42	31,93	31,44	30,84	31,10	30,66	30,95
2010	31,65	31,79	31,46	31,58	31,48	32,10	32,89	32,54	31,38	29,79	29,84	28,36
2011	28,43	28,35	30,38	30,49	30,6	30,54	30,75	30,02	29,24	29,23	29,83	30,39
2012	31,56	31,34	32,39	32,45	31,85	30,85	31,58	31,45	32,30	31,52	31,13	33,08
2013	33,60	33,01	34,39	35,55	35,88	36,98	35,96	35,31	35,45	36,26	35,07	36,62
2014	36,48	36,86	36,21	37,57	37,00	36,09	35,15	36,60	36,02	36,30	34,30	35,19
2015	35,15	36,15	35,62	37,71	35,24	36,59	36,93	34,58	36,81	37,06	36,92	37,30
2016	36,71	37,02	37,92	38,35	38,37	38,42	39,31	37,24	38,73	38,81	39,92	39,55
2017	39,83	39,63	40,91	39,49	41,10	42,83	42,03	43,46	40,58	42,78	44,79	42,69
2018*	42,57	42,98	42,61	42,47	42,26	42,16	41,84	43,47	43,29	42,07	42,55	44,51

Pramen: ČSÚ

Poznámka: * leden–prosinec 2018

Kmín je českou významnou **exportní komoditou** s dlouhodobě pozitivní bilancí zahraničního obchodu, výjimečný byl pouze rok 2009 se záporným saldem. Každoročně je z ČR vyvezeno v průměru 50 % tuzemské produkce kmínu.

Bilance zahraničního obchodu ČR s kmínem podle kalendářních roků

Ukazatel	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
Množství (t)	1 088	714	754	703	334	108	217	903
Hodnota (tis. Kč)	30 257	19 660	12 240	23 366	22 693	2 409	80	16 624

Dovoz kmínu do ČR podle kalendářních roků

Ukazatel	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
Množství (t)	699	436	435	675	866	668	845	879	244
Hodnota (tis. Kč)	41 238	25 617	19 672,	26 929	39 724	48 315	58 853	59 040	20 359

Vývoz kmínu z ČR podle kalendářních roků

Ukazatel	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
Množství (t)	1 208	1 524	1 149	1 428	1 569	1 002	953	1 096	1 147
Hodnota (tis. Kč)	51 795	55 874	39 332	39 168	63 090	71 008	61 262	59 120	36 983

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: * období od leden–prosinec 2018

Dovoz kmínu do ČR v roce 2017 se meziročně navýšil o 4 %. V následujícím roce 2018 došlo k výraznému snížení dovozu o 72 % na 244 t v hodnotě 20,3 tis. Kč.

Mezi hlavní dovozce kmínu do ČR patří tradičně Polsko, Slovensko a Finsko, k nimž se v jednotlivých letech připojila Litva, Sýrie, Kanada a Egypt. Podíl polského kmínu výrazně stoupl. V marketingovém roce 2016/2017 bylo do ČR dovezeno z Polska 341 t kmínu, tj. 39 % z celkového dovozu kmínu, v předchozím roce to bylo pouze 386,6 t kmínu – tj. 48 % z dovezeného objemu kmínu.

Oproti kolísajícímu dovozu se **vývoz kmínu** z ČR v dlouhodobém průměru pohybuje v rozmezí 1 000–1 500 t. K výraznějšímu poklesu došlo pouze v letech 2005 a 2006. Navýšení bylo v roce 2017, a to 1 096 t v hodnotě 59 tis. Kč, tj. navýšení o 15 %. V roce 2018 došlo k meziročnímu navýšení o 5 %. To potvrzují i výsledky zahraničního obchodu pro marketingový rok 2017/18. Český kmín míří do obvyklých destinací – na Slovensko, do Polska, Německa, Maďarska a Rakouska. V letech 2016/17 a 2017/18 mířila třetina tuzemské produkce kmínu právě na Slovensko.

Bilance zahraničního obchodu ČR s kmínem podle marketingových roků
(kód KN 0909 3000, 0909 4000, 0909 3100, 0909 3200)

Ukazatel	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18
Množství (t)	920,2	641,4	860,2	425,2	840,1	367,7	134,7	411,8
Hodnota (tis. Kč)	24 286,8	16 331,4	17 512,2	5 381,4	32 485,4	26 065,3	-1 408	-598,5

Dovoz kmínu do ČR podle marketingových roků

Ukazatel	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18
Množství (t)	608,4	440,6	509,2	1 026	512,0	810,6	864,1	606,5
Hodnota (tis. Kč)	36 004,5	21 909,9	22 317,8	40 326,3	34 423,5	57 818,4	60 852,7	40 240,1

Vývoz kmínu z ČR podle marketingových roků

Ukazatel	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18
Množství (t)	1 528,6	1 082,0	1 369,4	1 451,2	1 352,1	1 178,3	998,8	1 018,3
Hodnota (tis. Kč)	60 291,3	38 241,3	39 830,0	45 707,7	66 908,9	83 883,7	59 444,7	39 641,6

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: marketingový rok u kmínu 1. 7.–30. 6.

Rok 2014/15	DOVOZ		VÝVOZ	
Stát	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
Celkem	512,0	34 423,5	1 352,1	66 908,9
Z toho:				
Estonsko	0,0	0,0	0,0	17,4
Chorvatsko	0,0	0,0	1,5	143,3
Indie	11,1	1 337,1	67,6	3 180,1
Itálie	0,0	0,6	8,9	380,1
Litva	79,9	4 630	1,2	177,2
Lotyšsko	20	1 360,3	2,5	185,4
Maďarsko	0,0	0,0	177,3	5 507,1
Německo	4,0	498,6	215,3	11 532,5
Nizozemsko	8,6	742,4	60,8	2 563,4
Norsko	0,0	0,0	8,2	1 511,2
Polsko	149	7 961,0	247,3	11 088,9
Slovensko	95,2	8 415,1	493,6	27 153,8
Rakousko	5,9	654,8	49,9	2 437,2
Rumunsko	0,0	0,0	17,8	1 031,3

Rok 2015/16	DOVOZ		VÝVOZ	
Stát	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
Celkem	810,6	57 818,4	1 178,3	83 883,7
Z toho:				
Bělorusko	0,0	0,0	10,0	746,6
Chorvatsko	0,0	0,0	1,4	124,4
Dánsko	0,0	0,0	0,3	39,8
Egypt	170,4	9 408,4	0,0	0,0
Finsko	52,5	3 568,5	0,0	0,0
Francie	0,0	0,1	0,0	0,0
Indie	5,9	696,5	0,0	0,0
Kanada	72	4 827,7	0,0	0,0
Litva	0,0	0,0	3,0	378
Lotyšsko	0,0	1,7	1,2	105,7
Maďarsko	0,0	0,0	81,5	1 679,9
Německo	0,9	191,6	167	11 386,4
Norsko	0,0	0,0	6,5	1 445,6
Polsko	386,6	25 778,1	238,4	13 628
Rumunsko	0,0	0,0	12,3	875,3
Slovensko	80,8	8 964,6	545,6	39 684,9

Rok 2016/17	DOVOZ		VÝVOZ	
Stát	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
Celkem	864,1	60 852,7	998,8	59 444,7
Z toho:				
Bělorusko	9,8	742,5	4,9	372
Egypt	81,7	3 879,7	0,0	0,0
Finsko	118	7 652	0,0	0,0
Kanada	54	3 184,6	0,0	0,3
Litva	24,8	1 779,2	7	933,6
Lotyšsko	66,1	3 484,6	0,1	21
Maďarsko	0,0	0,0	214,7	8 111,5
Německo	9,6	1 255,7	79,4	5 201,1
Norsko	0,0	0,0	5,9	1 135,9
Polsko	341,2	21 889,3	195,9	9 903,3
Rakousko	0,2	64,3	62	4 220
Slovensko	104,5	11 026,7	389,8	26 760,8
Rumunsko	0,0	0,0	23,6	1 402,7
Syrská arabská republika	31	3 275,5	0,0	0,0
Ukrajina	0,0	2,4	4	232,1

Rok 2017/18	DOVOZ		VÝVOZ	
Stát	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
Celkem	606,5	40 240,1	1 018,3	39 641,6
Z toho:				
Dánsko	0,03	6,1	2,7	428,2
Estonsko	0	0	0,02	14,3
Francie	0	0,3	0,01	2,4
Litva	24,1	1 371,4	0,4	87,4
Lotyšsko	0,2	14,9	0,02	17,1
Maďarsko	0	0	283,9	5 848,6
Německo	7,8	888,8	191,8	7 409,6
Polsko	309	15 898,9	158,6	5 320,7
Rakousko	0,2	69,6	24	871,6
Rumunsko	0	0	23,7	834
Slovensko	85,7	9 813	315,6	16 560,9

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

PŘÍLOHY

KAPITOLA 9

KÁVA, ČAJ, MATÉ A KOŘENÍ

Poznámky

1. Směsi produktů čísel 0904 až 0910 se zařazují takto:

- a) směsi dvou nebo více produktů téhož čísla se zařazují do tohoto čísla;
- b) směsi dvou nebo více produktů patřících do různých čísel se zařazují do čísla 0910.

Přísada jiných látek k produktům čísel 0904 až 0910 (nebo ke směsím uvedeným v odst. I písm. a) nebo b) výše nemá vliv na jejich zařazení za předpokladu, že si takto vzniklé směsi zachovají podstatný charakter zboží těchto čísel. V opačném případě tyto směsi nepatří do této kapitoly; jde-li o kořenici směsi nebo o směsi přísad pro ochucení, zařazují se do čísla 2103.

2. Do této kapitoly nepatří pepř kuberový (Piper cubeba) ani jiné produkty čísla 1211.

Kód KN	Popis zboží	Smluvní celní sazba v roce 2018 (%)
0904	Pepř rodu <i>Piper</i>; sušené nebo drcené nebo mleté plody rodu <i>Capsicum</i> nebo <i>Pimenta</i>:	
	- Pepř:	
0904 11 00	- - Nedrcený ani nemletý	-
0904 12 00	- - Drcený nebo mletý	4
	- Plody rodu <i>Capsicum</i> nebo rodu <i>Pimenta</i>	
0904 21	- - Sušené nedrcené ani mleté	
0904 21 10	- - - Sladká paprika	9,6
0904 21 90	- - - Ostatní	-
0904 22 00	- - Drcené nebo mleté	5
0905	Vanilka	
0905 10 00	Nedrcená ani nemletá	6
0905 20 00	Drcená nebo mletá	6
0906	Skořice a květy skořicovníku	
	- Nedrcené ani nemleté	
0906 11 00	- - Skořice (<i>Cinnamomum zeylanicum</i> Blume)	-
0906 19 00	- - Ostatní	-
0906 20 00	- Drcené nebo mleté	-
0907	Hřebíček (celé plody, květy a stopky)	
0907 10 00	Nedrcený ani nemletý	8
0907 20 00	Drcený nebo mletý	8
0908	Muškatový oříšek, muškátový květ, a kardamom	
	Muškatový oříšek	
0908 11 00	- Nedrcený ani nemletý	-
0908 12 00	- Drcený nebo mletý	-
	Muškatový květ	
0908 21 00	- Nedrcený ani nemletý	-
0908 22 00	- Drcený nebo mletý	-
	Kardamom	
0908 31 00	- Nedrcené ani nemleté	-
0908 32 00	- Drcené nebo mleté	-

Kód KN	Popis zboží	Smluvní celní sazba v roce 2018 (%)
0909	Semena anýzu, badyánu, fenyklu, kmínu nebo kořeného kmínu; jalovcové bobulky:	
	Semena koriandru:	-
0909 21 00	- - Nedrcená ani nemletá	-
0909 22 00	- - Drcená nebo mletá	-
	Semena kmínu:	-
0909 31 00	- - Nedrcená ani nemletá	-
0909 32 00	- - Drcená nebo mletá	-
	- Semena anýzu, badyánu, kořeného kmínu nebo fenyklu; jalovcové bobulky:	
0909 61 00	- - Nedrcené ani nemleté	-
0909 62 00	- - Drcené nebo mleté	-
0910	Zázvor, šafrán, kurkuma, tymián, bobkový list, kari a jiná koření:	
	- Zázvor	
0910 11 00	- - Nedrcený ani nemletý	-
0910 12 00	- - Drcený nebo mletý	-
	- Šafrán	
0910 20 10	- - Nedrcený ani nemletý	-
0910 20 90	- - Drcený nebo mletý	8,5
0910 30 00	- Kurkuma	-
	- Ostatní koření	
0910 91	- - Směsi uvedené v poznámce I písm. b)	
0910 91 05	- - - Kari	-
	- - - Ostatní	
0910 91 10	- - - - Nedrcené ani nemleté	-
0910 91 90	- - - - Drcené nebo mleté	12,5
0910 99	- - <i>Ostatní</i>	
0910 99 10	- - - Semena pískavice	-
	- - - Tymián	
	- - - - Nedrcený ani nemletý	
0910 99 31	- - - - - Mateřídouška (<i>Thymus serpyllum</i>)	-
0910 99 33	- - - - - Ostatní	7
0910 99 39	- - - - Drcený nebo mletý	8,5
0910 99 50	- - - Bobkový list	7
	- - - Ostatní	
0910 99 91	- - - - Nedrcené ani nemleté	-
0910 99 99	- - - - Drcené nebo mleté	12,5

KAPITOLA 12

**OLEJNATÁ SEMENA A OLEJNATÉ PLODY; RŮZNÁ ZRNA, SEMENA A PLODY;
PRŮMYSLVÉ NEBO LÉČIVÉ ROSTLINY; SLÁMA A PÍCNINY**

Poznámky vztahující se k číslu 1211

Do čísla 1211 patří, inter alia, následující rostliny nebo jejich části: bazalka, brutnák lékařský, ginseng (ženšen), yzop, lékořice, všechny druhy máty, rozmarýna, routa, šalvěj a pelyněk.

Do čísla 1211 však nepatří:

- a) léky kapitoly 30;
- b) voňavkářské, kosmetické nebo toaletní přípravky kapitoly 33 nebo
- c) insekticidy, fungicidy, herbicidy, dezinfekční nebo podobné výrobky čísla 3808.

Kód KN	Popis zboží	Smluvní celní sazba v roce 2018 (%)
1211	Rostliny a části rostlin (včetně semen a plodů) používané ve voňavkářství, ve farmacii nebo jako insekticidy, fungicidy nebo k podobným účelům, čerstvé nebo sušené, též řezané, drcené nebo v prášku:	
1211 20 00	- Kořeny ginsengu (ženšenu)	-
1211 30 00	- Listy koky	-
1211 40 00	- Maková sláma	-
1211 90	- Ostatní:	
1211 90 20	- - Rodu <i>Ephedra</i>	-
1211 90 30	- - Tonková semena	3
1211 90 86	- - Ostatní	-

DŮLEŽITÉ KONTAKTY**AGRITEC, výzkum, šlechtění a služby, s.r.o.**

Zemědělská 2520/16

787 01 Šumperk

www.agritec.cz**Český modrý mák, z.s.**

Hájecká 215

273 51 Červený Újezd

www.ceskymodrymak.cz**Ministerstvo zdravotnictví**

Palackého nám. 4

128 01 Praha 2

www.mzcr.cz**PELERO CZ, z.s.**

Mendelova univerzita v Brně

Zemědělská 1665/1

613 00 Brno

www.pelero-cz.cz**Ústav zemědělské ekonomiky a informací**

Mánesova 1453/75

120 00 Praha 2

www.uzei.cz**Český kmín, z.s.**

Maleč 49

582 76 Maleč

www.ceskykmin.cz**Český statistický úřad**

Na padesátém 3268/81

100 82 Praha 10

<https://www.czso.cz/>**Ministerstvo zemědělství**

Těšnov 65/17

110 00 Praha 1

www.eagri.cz**Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský**

Hroznová 63/2

603 00 Brno

www.ukzuz.cz

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

Vydalo Ministerstvo zemědělství
Těšnov 65/17, 110 00 Praha I
internet: www.eagri.cz
e-mail: info@mze.cz

ISBN 978-80-7434-472-5

Praha 2019